

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Filialet
Nova mesto

Izbaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Ankara, 22. febr. AS. Med Turčijo in Madžarsko je bila sklenjena nova pogodba, na podlagi katere bo Madžarska dobavljala Turčiji sladkor v zameno pa bo dobivala bombaž.

Pomožne križarke v napadu na sovražna brodovje

Berlin, 22. februarja: Mogoče je, da je edinstven primer, da bi bila potopljena podmornica zaradi strela s kopnega, kakor se je to zgodilo ob tuniški obali.

Kljub temu, da je bilo ob času deževja, ki v teh predelih traja dolgo, je za nekaj ur prenehalo liti in je bil zrak čist in jase, so oprezovali naši vojaki ob obali in so bil budni, dobro vedo, da sovražnik, ki cika na Dieppe, ne bo dal miru.

Kak kilometer od obale je krožil italijanski rušilec. Naenkrat je dal znamenje, da se bliža sovražna podmornica. Da-li je bila angleška ali ameriška, raz obrežja ni bilo moči razločiti. Ako bi ne bili opazili nevarnosti, bi bil italijanski rušilec v nevarnosti, da ga podmornica torpedira.

Podmornica je sprožila osem strelav na rušilec, a naše ladje ni zadela. Strela se napravila v morju velikanske lijak, toda rušilec je nepoškodovan odplul v varne vode.

Toda italijansko topništvo je z obal streljalo na podmornico, še preden je podmornica prišla streljati na nas. S kopnega je topništvo zadelo podmornico na krov, neki vojak je bil zadet in je padel v morje, naslednji strel je zadell stolp, dve drugi granati sta zadeli v rezervoar stisnjene zraka. Branilci, kar jih je ostalo, so pobegnili na stolp. Tedaj je iz podmornice udaril obliki dima. To je pomenilo, da je podmornica zadeta v živo.

Komaj osem minut je preteklo, ko so topničarji opazili na morju, ki je bilo sicer mirno, da se dviga iznad vode stolp podmornice. Ponovno so streljali in zadeli stolp podmornice. Stolp se je zagugal in vse skupaj se je potopilo. Na obali pa so italijanski vojaki ugrabili, kakšne narodnosti je bil sovražnik potopljene podmornice. Na podoben način se je izkazala nemška ladja, ki je v mirnem ča-

su uživala v Prusiji velik sloves kot potniška ladja, ki je prevajala na izlete dopolavoriste iz Berlina. Posadka te ladje je dala viden dokaz svojega junaštva in dela čast nemškim ladjam.

Družba Lomann je imela v mirnem času 460 edinic s 4.400.000 tonami, čigar polovica je krožila po vseh svetovnih morjih. Lomann si je nadel nalogo, da ograja ladje, ki se nahajajo daleč od svoje zemlje.

Križarki »Atlantis« in »Pinguin«. Že v prvih šestih mesecih se je velikanka predala na razpolago za vojaške namene. Vožnja te ladje iz Bremena v Murmansk in končno v Altmarek je znana. Nemške trgovske ladje so bile preurejene v bojne ladje že takoj v začetku vojne in sicer kot pomožne bojne ladje in ladje za prevoz vojnega materiala. Na vseh področjih se je izkazalo trgovsko brodovje s svojo posadko kot vzorno. Tako je, na primer, pomožna vojna ladja »Atlantis«, ki je zdržala na morju 665 dni, potopila 50 tisoč ton sovražnega vojnega materiala. Ladja »Pinguin« pa je v 12 mesecih svoje vojne službe potopila okrog 200 tisoč ton sovražnikovega brodovja.

Tako je jasno, da tako zvano civilno brodovje ni niti malo zastajalo za poklicnim vojnim brodovjem. Poleg »civilnih« križark sodeluje v vojni še veliko število pomožnih patruljnih ladij, ladij za ranjence in tovornih ladij, ki prevajajo vojaštvo, živila, strelivo in orožje. Pred nekaj meseci je bil poveljnik trgovske luke v Hamburgu, Kaufmann, celo imenovan za državnega komisarja trgovskega brodovja in mu je bila poverjena naloga, da naj izkoristi vse ladje v vojne namene, in sicer do konca vojne. Tako vse nemške ladje opravljajo vojno službo, da se doseže zmaga.

(Corriere della Sera).

Uvedba rabe taksnega papirja z vodnim tiskom

(Nadaljevanje)

Izprememba taks na vstopnice.

Clen 32. Državna taksa na vstopnice k javnim prireditvam po tar. post. 99 veljaodce taksne tarife bivše Jugoslavije se spreminja takole: a) celotni kosmatih dohodek od predstav in zabav za obsestvom proti plačilu v gledaliških in drugih zaprtih prostorih z opernimi deli, dramatičnimi deli, operami, pevskimi in glasbenimi koncerti, revijami, plešnimi veselici, cirkuškimi predstavami, varietej, vsake vrste je zavezan državni taksi v višini 10%. To takso morajo plačati pristojnemu davčnemu uradu podjetnik, zakupnik ali kdor koli je dobil po zakonu predpisano dovolilo oblasti javne varnosti, in sicer v dopoldanskih urah na dan po vsaki zgoraj navedenih predstav ali zabav. Vstopnine, ki se zahtevajo za obisk gori omenjenih prireditvev, po odbitku državne takse ne smejo izkazovati ulomkov po 5 centezimov. Celotni kosmatih dohodek sestoji iz zneaka vstopnic ter prostorov vseh vrst in lož, prodanih za predstavo ali zabavo. b) Na vstopnico za kinematografe in varietete, na katerih sporedu je vsaj ena filmska točka, se plačuje državna taksa v višini 15%, pobira pa se z državnimi žigosanimi vstopnicami, ki jih dobavljajo neposredno davčni uradi. Za vsako vstopnico se plačuje nadalje stalna pristojbina 10 centezimov za povračilo stroškov naliska in nadzorstva. Doklade na državno takso, ki se morda pobirajo v prid občin in državnega gledališča, ostanejo neopremenjene.

Clen 33. Državna taksa iz črk a) in b) prednjega člena se mora pobirati tudi od dobrodelnih prirediteljev in od prirediteljev, katerih dohodek je določen za posebne namene kot neposredni dobiček organizatorjev.

Clen 34. Prireditveni podjetniki in osebe iz črke a) člena 32. morajo imeti pri sebi vstopnice z matico in juksto z zaporednimi številkami na matici in na vsakem delu jukste za dan predstave ali predstave dobe, v ločenih serijah, različne oblike ali barve za posamezne vrste prostorov, ki so v dvorani. Na bloke teh vstopnic mora pritisniti davčni urad poseben pečat ali znak. Jukste vstopnic morajo imeti po dva dela: od vstopu vsakega posetnika v dvorano, kjer je prireditelj, se morata ta dva dela ločiti: eden se vrne posetniku, drugi pa se vrže v zaklenjen skrinjico. Ključ ostane pri podjetniku ali prireditelju; na zahtevo davčnega urada pa dobi skrinjico lahko tudi žabico, katere ključ obdrži nameščenece urada, tako da se more skrinjica odpreti samo vprito njega. Posetnik je dolžan hraniti njemu izročeni odrezek ves čas, dokler se mudi v prireditveni dvorani, in mora znova plačati vstopnico, če bi bil brez odrezka ob pregledovanju po katerem koli funkcionarju ali organu, ki opravlja nadzorstvo pri javnih predstavah ali zabavah. Na to dolžnost je treba posetnike opozoriti z napisom v velikih črkah, izobešenim pri vstopu v dvorano.

Clen 35. Za vsak dan prireditve se mora, takoj ko se prostori za prosto, napraviti obračun o pobranih vstopnicah in sestaviti izkaz, da se ugotovi celotni iztržek. V izkazu je treba navesti tudi, ločeno po raznih vrstah vstopnin, število prodanih vstopnic za vsako serijo, pri čemer je treba za vsako serijo

navesti tudi številko, s katero se je tisti dan začela prodaja, in številko, s katero se je prodaja končala. Dnevni izkaz iztržka se mora enakoglasno zapisati na matico in na juksto. Pri sestavljanju imajo vselej pravico prisostvovati nameščenci davčnega urada in vsak drug funkcionar ali organ, ki opravlja nadzorstvo pri javnih prireditvah, in imajo te osebe polno pravico, pregledati matice prodanih vstopnic kakor tudi odrezke vstopnic, vlozene v skrinjico po prednjem členi. Izkaze morata podpisati podjetnik ali prireditelj in nameščenece davčnega urada, juksto pa odtrže od matice izključno le ta nameščenece v trenutku, ko se uveri o pobrani državni taksi. Bloke matice in izkazov morajo hraniti prireditelji ali upravitelji eno leto in jih morajo dati vladnim funkcionarjem ali organom na vpogled, kadar pridejo zaradi preiskave ali pregleda.

Clen 36. V izjemnih primerih, če zaradi majhnega pomena ali zaradi nastanitve prostorov ali zaradi vrste prireditve ali zaradi vrste prireditvenih prostorov ni mogoče ali bi bilo pretežavno sestaviti in nadzirati izkaz iztržka po prednjem členi, davčni urad lahko dovolji, da se državna taksa plačuje poče, glede na ugotovljeno število v prostorih razpoložljivih mest, s popustom 25% do 50%. Taksa po tem določilu se mora plačati pristojnemu davčnemu uradu do dvajsetih ure dneva po vsaki prireditvi. Dogovor za tako dovolitev se mora predložiti finančnemu ravnateljstvu v odobritev.

Clen 37. Državne takse so proste: stalne imenske vstopnice, ki jih razdaajo podjetniki ali prireditelji javnih prireditvev brezplačno; toda njih število ne sme presegati 3% števila mest, razpoložljivih v prostorih. Seznam brezplačnih vstopnic se mora priobčiti finančnemu ravnateljstvu in Inspektoratu ljudske prosvete konec vsakega tretjega meseca, če gre za predstave ali zabave v skupinah ali serijah, v vsakem drugem primeru pa pred pričetkom predstave ali zabave.

Clen 38. Oblasstva javne varnosti ne smejo izdajati dovolil za otvoritev prostorov, določenih za gledališke predstave, kinematografe ali varietete in dovolil za vse druge javne predstave ali zabave, če prošlee ne dokaže, da je pristojnemu davčnemu uradu pisмено izjavil, da se zavezuje plačevati državne takse v predpisanih oblikah in rokih. To se mora dokazati s predložitvijo duplikata omenjene pisмене izjave z vizumom davčnega urada. Na zahtevo navedenega urada se izdaja dovolitve tudi veže na položitve varščine.

Clen 39. Nadzorstvo o pobiranju državne takse v gledaliških in drugih zabaviških je poverjeno uradnikom finančne uprave ter spodaj naštetim častnikom in organom:

— pregledniško osebje za davčno izsledovalno policijo;

— častniki, podčastniki in prostaki Kr. finančne straže, Kr. karabinjerjev in oblasti javne varnosti.

Podjetniki ali organizatorji morajo dati za vsako gledališče, kinematograf ali zabavišče dve brezplačni vstopnici za funkcionarje inspektorata in finančnega ravnateljstva, ki opravljajo nadzorstvo o državnih prireditveni taksi. Vstopnice, ki se oddajo tem funkcionarjem in druge, morebiti po Visokem

komisarjatu določene zaradi službe ali reprezentiranja, se ne vstevajo v število brezplačnih vstopnic po določbah prednjega člena.

Clen 40. Če se državna taksa ne plača ali se ugotovi prevara ali popačba pri sestavitvi izkaza o iztržku, predpisanega po členi 35, se izreče globa L. 60.— za vsako vstopnico oziroma obračun, za katero se državna taksa ni plačala oziroma za katerega se je ugotovila prevara ali popačba pri sestavitvi izkaza. Enako se izreče globa L. 60.— zoper upravitelje kinematografov za vsako vstopnico, ki bi se ne izdala ali se izdala brez takse ali nezadostno taksirana. Za zamudo pri plačevanju državne takse po členi 37. se plača zvišana taksa 12% zneaka takse, ki se je prekasno plačala.

Clen 41. Prepovedano je: 1. prodajati taksirane vstopnice, ki niso cele ali ki so zložene iz delov ene ali več taksiranih vstopnic, ali uporabljati taksirane vstopnice, katerim se pozna, da so bile že uporabljene; 2. uporabljati nezadostno taksirane vstopnice.

Taksne kazni.

Clen 42. Nekvarno kaznim na prostosti po veljaodih kazenskih zakonih se, kdor ponareja a to naredbo predpisane vtisnjene kolke ali izdeluje vodni tisk, kolke, punce, klišeje ali druge priprave, s katerimi se dajo ponarejati papir z vodnim tiskom, vtisnjeni kolki, kolki ali druge takse vrednotnice, ali kdor vedoma razpečava ali uporablja papir z vodnim tiskom, vtisnjenim kolkom, punco, klišeje ali druge ponarejene priprave, se kaznuje z globo od L. 2000.— do L. 5000.— Z globo od L. 1000.— do L. 2000.— se kaznuje, kdor si prikrbi pravi papir z vodnim tiskom, pristne vtisnjene kolke, punce ali klišeje in jih uporablja na škodo državnega zaklada. Globi od L. 300.— do L. 1000.— zapade, kdor vedoma ima ponarejen papir z vodnim tiskom, punce, vtisnjene kolke ali klišeje ali za ponarejanje namenjene priprave ali papir, kolke ali druge takse vrednotnice, izdelane ali vtisnjene, s ponarejenim vodnim tiskom, vtisnjenim kolkom ali klišejem, ali kdor uporablja že rabljeni taksni papir, kolke ali druge takse vrednotnice ali jih razpečava.

Clen 43. Kolkovina na boletah in listinah za carinarnece se določa s priloženo razpredelnico, priloga B, ki je sestavni del te naredbe.

Takse na vloge itd.

Clen 44. Prošnje, vloge, pritožbe, navedene v tar. post. 206/1, 206/2, 206/3, 206/4, 206/5, 208, 209, 211, 213, 215, 216, 217, 218, 220, 221 in 222 veljaodce bivše jugoslovanske takse tarife, se morajo pisati na taksni papir po L. 6.— za polo, če so naslovljene na carinarnece, in po L. 8.— za polo, če so naslovljene na Visoki komisariat, ne plačujejo pa nikakršne druge takse in pristojbine.

Clen 45. Pristojbine za dovolitve po tar. post. 214 in 225 omenjene tarife se morajo plačati pristojnemu davčnemu uradu pavšalno, ne glede na kolkovino na prošnji v višini, kakor jo določa prednji člen.

Clen 46. Kolkovino za vloge in odredbe glede predhodnega pregleda blaga po tar. post. 219 iste tarife pobirajo neposredno carinarnece, in sicer po odmeri na zadevnih deklaracijah, dodatno k drugim pristojbinam.

Clen 47. Niso zavezane kolkovini prošnje za naknadni carinski pregled in za popravo pomotnega izračuna v deklaraciji po tar. post. 223 in 228 takse tarife bivše Jugoslavije.

Clen 48. Vsaka stalna taksa ali davščina po predpisih bivše jugoslovanske države v dinarjih, ki se ob prevodu v italijanski veljavo po tečaju, določenem s členom 3. kr. ukaza z dne 11. junija 1941-XIX št. 493, končuje na ulomek pod petdeset centozimov, se zaokroža na petdeset centozimov, če pa nad petdeset, se zaokroža na celo liro. Postopne takse so določene za vsakihi tisoč lir in šteje pri njih uporabljanju ulomek obdačljive vrednosti pod tisoč lir za celih tisoč. Če pa osnova presega tisoč lir, se ulomek tisoč, ki je manjši od sto lir, ne upošteva. Če se končna vsota odmerjenih postopnih ali sorazmernih taks končuje na ulomek pod eno liro, se računa ta ulomek za celo liro.

Clen 49. Zahtevek davčnega zavezanca za povračilo take in davštin ali drugih pristojbin kakršne koli vrste, vstevši carinske, nepredpisno plačanih pred 11. aprilom 1941-XIX, se lahko uveljavlja, če se ni zastaran, najdalj do 30. junija 1943-XXI. Z morebitnim povračilom pa se bo ravnalo kakor z drugimi terjatvami proti bivši jugoslov. državi.

Clen 50. Razveljavljajo se vse kakršne koli določbe, nasprotujoče tej naredbi, ki stopi v veljavo dne 1. marca 1943-XXI. Njene določbe in taksiranje po njej veljajo tudi za zasebne pogodbe z zgodnejšim datumom, ki se predložijo finančnim uradom ali sodnim uradom zaradi kasnejšega uveljavljanja. Javni, civilno-pravni in upravni episi, ki so določeno datirani z dnem pred objavo te naredbe, so zavezani taksi po veljaodci tarifi bivše Jugoslavije, ako je bila taksa plačana v rokih po veljaodih predpisih. Če niso bile plačane v teh rokih, so zavezani taksem in zvišanim taksam po tej naredbi.

(Dalje prihodnjiš)

Obvezno navajanje odlokov, ki dovoljujejo spremembe cen, v računih

Clen 1. Uvozniki, trgovci na debelo in proizvajalci, ki so po členi 1. naredbe z dne 9. maja 1941-XIX št. 17 a predpisi glede cen blaga, storitev in rabokupov dolžni prositi za posebno pooblastitev za vsako spremembo cen, veljaodih dne 15. marca 1941-XIX, morajo navesti v računih, izdanih po členi 5. uredb z dne 12. marca 1941 in na pridržanih kopijah podatke odloka Visokega komisarja, dovoljujočega tako spremembo.

Clen 2. Določbe prednjega člena ne veljajo pri oddaji blaga, glede katerega se določajo najvišje cene v uradnih cenikih ali jih javno oblastvo drugače ureja, kakor tudi ne za blago, pri katerem je določen maksimalni pribitek, dovoljen za nabavno ceno po naredbah z dne 9. julija 1941-XIX št. 63 in z dne 27. novembra 1941-XX št. 165.

Clen 3. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje drugače ali buje kaznivo, po naredbah z dne 26. januarja 1941-XIX št. 17 in z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215.

Odbitnost prostovoljnih dajatev pooblaščenim podpornim ustanovam pri določanju davčne osnove neposrednih davkov

Clen 1. V št. 4 člena 55. in za prvim odstavkom številke 7 člena 82. zakona o neposrednih davkih se dodaja naslednji odstavek:

»Od davčne osnove se odbijajo dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu v Ljubljani in vsem morebitnim drugim, po Visokem komisarju v Ljubljanski pokrajini izrečno pooblaščenim podpornim akcijam.«

Clen 2. V št. 7 člena 82. in v št. 4. predzadnjem odstavku člena 120. A ad I. pravilnika k zakonu o neposrednih davkih se dodaja naslednji odstavek:

»Kot stroški, ki se odbijajo od davčne osnove, se priznavajo dokazane prostovoljne dajatve Pokrajinskemu podpornemu zavodu in vsem morebitnim drugim, po Visokem komisarju v Ljubljanski pokrajini izrečno pooblaščenim podpornim akcijam.«

Sprememba predpisov

o potniškem prometu na mesnem tramvaju

Clen 5. naredbe z dne 28. novembra 1942-XXI št. 217 s predpisi o potniškem prometu na mestnem tramvaju se nadomestuje z naslednjim:

»Kdor vstopi v voz ali izstopi iz njega na nasprotni strani, nego je določena v členi 1. te naredbe, ali kdor vstopi ali izstopi med vožnjo, kdor se vozi na stopniščih vhoda ali se kakor koli obesa na zunanji strani, se kaznuje v denarju s petdesetimi liri.«

Kdor se pelje brez vozovnice ali z neveljavno vozovnico, ker se je kakor koli poskušal izogniti plačilu ustrezne voznice, zapade denarni kazni dveh lir. Znešek je plačati sprevodniku takoj poleg cene za obvezno vozovnico; sicer se kršitelj kaznuje v denarju do petdeset lir.«

Sprememba ustave Pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito

Pokrajinskemu odboru za protiletalsko zaščito predseduje podprefekt-namestnik in sestavljajo ga:

a) Zvezni tajnik P. N. F. ali njegov odposlanec, b) predstavnik posade v Ljubljani, c) kvestor, d) ljubljanski župan, e) poveljnik gasilcev, f) vodja delegacije vzhodnih železnic, g) predstavnik ljubljanskega odseka Italijanskega rdečega križa, h) pokrajinski inšpektor zdravstvene službe, i) pokrajinski inšpektor tehnične službe, j) predstavnik Združenja industrijev in obrtnikov, m) predstavnik sindikata hišnih lastnikov, n) pokrajinski inšpektor za protiletalsko zaščito.

Odbor sme kdaj pa kdaj zahtevati, da se njegovih sestankov udeležijo izvedenci in predstavniki drugih ustanov.

Posle tajnika odbora opravlja predstojnik odbora tajništva.

GOSPODARSTVO

Ljubljanska kreditna banka bo izplačevala 31. marcem 1943 stara dobroimetja kakor sledi: 1. vsem starim vlagateljem do lir 50.000 se izplača nadaljnja 3% kvota na kapital; 2. vsem starim vlagateljem nad lir 50.000 se izplača nadaljnja 3% kvota na kapital. Izplačila kvot se izvršilo od sedanjega salda po stanju vlog na dan 26. maja 1932, pri čemer se predčasno izvršena izplačila odbijejo. Po 31. marcu 1943 ne dvignjene kvote se prenesejo na nove, vsak čas razpoložljive račune.

Gospodarske banke v Ukrajini. Nemški listi pišejo, da obstaja trenutno v Ukrajini 21 gospodarskih t. j. zasebnih bank, ki imajo 350 podružnic in izplačilnih mest.

Iz vzrokov vojne nastajajo orožje miru

POT POLITICNE MOCI PETROLEJA

33

Istočasno pa je bila sklenjena pogodba med Italijo in Bolivijo. Po tej pogodbi pošilja Bolivija Italiji cin, Italija pa Boliviji umetno svilo in stroje.

Bolivija ni ostala izolirana. Vztrajala je in napredovala. Leta 1939 ji je sledila Mexiko. Tudi Brazilija je proglasila petrolej za državno last, leta 1939 pa so tudi Chile proglasile svoj državni petrolejski monopol. Bolivija je gospodarsko napredovala in izšla kot zmagovalka iz boja proti tujemu kapitalu.

Predsednik bolivijske vlade Busch ni dolgo preživel svoje zmage. V avgustu leta 1939 se je »ponesrečil« na nek skrivnostni način in umrl na posledicah rane, ki jo je dobil. Toda njegov naslednik, general Quintanilla je nadaljeval njegovo politiko. Petrolejska podjetja in lastniki podjetij cina niso imeli samo gmojne škode. Zgled Bolivije je segel daleč. Če je zmagała proti Standard Oil Bolivija, tako rečna dežela in vrhu tega še tako močno prizadeta v nedavni vojni, zakaj ne bi zmagała Mexiko? Da, tudi Mexiko je napravila konec preprič, ki so trajali desetletja: meseca marca leta 1938 je predsednik Cardenas spet uveljavil zakon, s katerim razlašča tuje petrolejske družbe.

Cardenas razlašča petrolejske koncerne.

Po petrolejskem miru leta 1922 so Amerikanci in Angleži pustili Mexiko njeni usodi. Pri tem pa so seveda skrbeli, da mexiška vlada ni mogla ničesar delati, kar bi škodovalo njihovim petrolejskim koristim. Po sporazumu v mesecu septembru leta 1923 je trajal dve leti mir, vse dotlej, dokler ni prišel Calles Obregonov naslednik zopet vzemirjati tujih petrolejskih mogotcev. Washington je protestiral in državni sekretar Kellogg je izjavil, da »je Mexiko sojena pred vsem svetom«. Calles je popustil. Toda, ne za dolgo. Calles je določil za svojega naslednika generala Lazaro Cardenas. Aprila leta 1936 je moral Calles bežati v Združene ameriške države in Cardenas je prišel s svojo politiko, ki nikakor ni bila naklonjena petrolejskim trustom. Bil je resen človek, močnejši, puritanec in si je znan pridobival dovolj prijateljev v vojski in v raznih podjetjih, javno se je potegoval za delavce in ob vsem tem znal spretno izigravati Angleže proti Amerikancem.

Odkar je Deterding nadzoroval Mexican Eagle, je skušal zagotoviti svoje pozicije z razumevanjem za mexiške koristi. Mexiko ni imela do povojne nobene lastne rafinerije, njen petrolej so čistili v ameriških rafinerijah, odkoder je dobivala bencin za fantastične cene. Mexiške železnice, zgrajene največ z ameriškim denarjem so imele skoraj same take lokomotive na pogon s petrolejem, a tudi ta petrolej so tuji trusti državi težko zaračunali, saj so do leta 1937 odplačevali svoje obveznosti državi samo in natura. Mexiški petrolej je veljal v Mexiku 34% več kakor v Zedinjenih državah.

Deterding je prišel z gradnjo rafinerij v Mexiko-City, Minatitlanu in Tampico in leta 1936 je Mexican Eagle že predelovala dnevno 106.000 sodov. Od 78 milijonov sodov je imela Mexican Eagle 20 milijonov in od 4974 kilometrov petrolejskih vodov, je bilo v njeni lasti 1000 kilometrov. Tedaj je kontrolirala 61,3% mexiške petrolejske proizvodnje proti 22,4% v letu 1919. Družba si je utrdila svojo pozicijo, zaslužila je veliko denarja in njene delnice so v Londonu resno upoštevali.

Sredi leta 1937 pa so delnice padle od 32,4 šilinga na 11,9, kajti v mesecu maju je stopilo v stavko 18.000 delavcev, ki so zahtevali zvišanje plač, bolnišnice in stanovanjske hiše. Tudi če bi se Angleži trudili ustreči kakšnim zahtevam modernizacije, bi to ne uspelo zaradi nasprotij med posameznimi petrolejskimi podjetji. Vrtnali stolpi, tanki in druge naprave, vse je bilo še »staromodno«. Skupnega sodelovanja ni bilo, ker niso zaupali drug drugemu. Namesto enega petrolejskega voda za vse, je bilo polno vodov drug poleg drugega. Ceste so bile skrajno slabe in niti toliko niso hoteli delati skupno, da bi v splošno korist napravili nekaj dobrih cest. Tako pa se je večkrat zgodilo, da je moral težki tovorni avtomobil obstati na razvrani cesti. Zacamixtla, nedaleč od Tampico je bilo leta 1930 središče najbolj bogatega mexiškega petrolejskega okraja, pa je imelo skoraj same bambusove koče, nekaj trgovin in veliko zabavišč, v katerih so plesali v ogleh zamazanih od petroleja in zavilanih rokavov Amerikanci z mešankami v pariških večernih oblekah. Denarja so imeli petrolejski gospodje dovolj, a za modernizacijo petrolejskih naprav in prometa ter za deželo niso storili ničesar. Ob stavki nikakor niso hoteli zvišati plač.

Kako se bore požigalci šol in prosvetnih domov

Hud partizanski poraz pri Pieterju pod Gorjanci - V Dobrovi so komunisti streljali s strojnimi na pogrebni sprevid, pri Semiču pa so zažgali poslopje gospodinske šole

Ljubljana, 22. februarja.

Prejšnji teden v torek so komunisti pridli na Ogulinov grad v Vrtači pri Semiču, ga oropali ter zažgali. Grad je bil prej last pokojnega g. Ogulina, ki je umrl predlanskim božičem. Pred kratkim je umrla tudi Ogulinova žena. Grad je bil po oporoki pokojnikov določen za gospodinsko šolo. Prav na dan pogreba Ogulinove žene, to je prejšnji torek ponoči, je pridrla tolpa komunističnih partizanov ter grad zažgala. Tako uničuje Osvobodilna fronta slovenske kulturne ustanove.

Prejšnjo soboto pa so Logarjevi komunisti v Dobrovi pri Ljubljani s strojnimi napadli pogrebni sprevid ter ranili nekaj pogrebcev. Višek barbarstva!

Da se komunisti znajo boriti le proti neob-

roženim ljudem in da znajo napadati k večjemu pogrebne sprevide, dokazuje hud poraz, ki so ga doživeli tako imenovane komunistične udarne brigade v Pieterju pod Gorjanci. Te brigade so najprej doživele hud poraz odstran Gorjancev pri Jastrebarskem. Od tam so se potem poražene umaknile spet na Gorjance. Očitno so se zaradi hudega poraza hotele znesti nad kar-tuzijanskim samostanom v Pieterju ter ga požgati. Naleteli pa so na nepričakovano trd odpor. Pieterska posadka je odbila vse besne napade komunistov; ko pa je prišla pomoč, so bili komunisti poginani v paničen beg. Ob hudih izgubah so se porazgubili po podgorskih gozdovih, zasledovani in prežgani. Od tako zvanih komunističnih udarnih brigad so zdaj ostale še zdesetkane tolpe, zapisane poginu od kroglj ali pa od boleznj in lakote.

Študent, kandidat in njegova posetnica

Zimski semester, ki jeseni prinese novo življenje in nov zalet med akademsko mladino, je končan. Vsakomur, ki po poletnih počitnicah spet stopa po naši univerzi, ni lahko pri srcu. Nekateri so zanemarili prejšnje izpitne termine ter so si res v dobesednem pomenu besede razlagali pojem akademske svobode; za take pomeni zopetno odprtje univerze in začetek predavanja novo dobo težkega in napornega dela.

Letošnji zimski semester se je akademska mladina s polno paro in zagrizenostjo vrgla v študij, zavedala se je, da gesla, ki so jih prejšnje leto metali med njo gotovi akademiki, niso prav nič koristna, čeprav so vabljiva, ampak da se je treba izživljati v študiju. Zato so predavanja v danih možnostih precej obiskovali in s profesorji pri vajah in seminarjih pridno sodelovali.

Seveda so se tudi kolokviji in izpiti vršili v redu; veliko jih je v tem semestru zaključilo svoje študije, druge čaka še diplomsko delo ali disertacija, mlajši pa so se junjsko borili za dosego prvega akademskega naslova kandidata. Pravilo, da študent šele po prvem, srečno prenešanem izpitu, odloži svojo nesrečno in z zaničevanjem obdano brutalnost. Zato toliko dajo na tak podvig. Prvo srečanje z izpitnim navodom (komisijo) ni za vsakogar lahko.

Mnogi že na pripravo za izpit začno globlje dihati in jim srce močneje utripa, ko se spominja, da bo ta in ta dan treba stopiti — prav za prav sest — pred stroge profesorje in podati račun o svojem gospodarstvu. Umevno je, da do pota za dosego »častnega« naslova »candidatus« različna; tehniki se pehajo za njim od posameznega izpita do izpita, zato je tudi njihov kandidat več vreden kot pa kandidat pravne ali filozofske fakultete. Po-

nosno vam zagotavljajo, da je že fizika sama težja kot ves prvi pravni diplomski izpit in da je ista fizika le eden izmed mnogih preizkusnih kamnov njihovega znanja. Tovariši z drugih fakultet popolnoma razumevajo njihovo jadikovanje in z njimi sočustvujejo, hkrati pa se njihovega kandidatskega naslova vesele. Starejši kandidatje sicer

Zanimiva doživetja v stoletja starem arhivu

Se enkrat nameravam pripovedovati o obisku v Turjaški palači, kjer ima mestni kulturni osek svoje uradne prostore. Tu je poleg muzeja, o katerem sem že poročal, in poleg mestne knjižnice tudi znameniti arhiv z več tisoč svežnji starega, deloma zelo zanimivega gradiva.

Arhiv se zdi človeku na prvi pogled nekaj dolgočasnega in suhoparnega. Ničesar drugega ne vidiš kakor skladišnice starega, na pol preperelega in obledela papirja, ki ima svojo značilno vonj po davni. Preden sem se podal v II. nadstropje Turjaške palače, kjer je spravljani ljubljanski mestni arhiv v treh sobah vzhodnega trakta, sem potkal v kulturnem oddelku, kjer sem našel na prof. dr. Karla. Ko sem mu razodel željo, da bi si rad ogledal znamenitosti, ki jih hranijo v tej palači, me je ljubezno spremlil nadstropje višje in pripovedoval o skrivnostih molčnega papirja.

Ko zveš, da gre za dragocene listine iz preteklih stoletij, tedaj te zamika, da bi sedel k enemu teh obsežnih svežnjeve papirja in začel brati. Kdo neki ga je popisal in kdaj? Za časa Napoleona, za časa Valvazorja, ali pa celo 200, 300 let prej? Hodiš od skladišnice do skladišnice navidezno dolgočasnih in enako opremljenih svežnjeve in se vedno

z bolj posmehljivimi očmi gledajo na njihove novopečene vrstnike, obenem pa se tolažijo, da bo tudi izmed teh vsaj kateri zašel v spoštovani stan »starih bajt«.

Kakor se družabni položaj kandidatov veča in pridobiva na ugledu, tako tudi družabni ozirj zahtevajo od njih novih obveznosti. Mislijo, da so za udržitve njihovega novega naslova in s tem položaja v družbi nujno potrebne posetnice. Zato si jih dajo natisniti — nekateri 50, drugi, podjetnejši pa sto izvodov. Če jih podrežete, češ da se napihujejo, da so domišljavi in da izrekov starih modrecev sploh ne upoštevajo, bodo sicer zardeli; zatrjevali pa vam bodo, da je posetnica v ovojnicji najprimernejša oblika pisma, zlasti pri izražanju različnih čestitk, kratkih sporočil in nujnih navodil. Če imaš posetnico, odpade tudi konvencionalno predstavljanje v gotovih primerih, predstavljanje, ki je po Urbanusovih predložkih morasikomu težko domljivo, še težje izvedljivo, in ki pogosto dovode do nerodnih zapletljev.

Sicer pa priznamo prav radi, da ima »candidatus« pravico do posetnice, čeprav je pri tem prevladujoča nota — neka mera »visokoletečnosti«. Sprijaznimo se s temi njegovimi pomisleki in mu dajmo prav, kajti čast, komur čast. Postali so doktorji, inženirji, diplomati, postali pa tudi kandidati. Mi jim čestitamo. Naj nam pa ne zamerijo, če jim ne pošljemo — posetnice.

Kdor je bral »Slovenčeve« članke s podpisom —d.—, ta bo z velikim zanimanjem segel po knjigi

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Cena knjigi je 4 lire. - Dobi se v knjigarnah in pri prodajalcih listov.

Gospodarstvo

Pokojninsko zavarovanje nameščencev na Hrvaškem. Hrvatski listi prinašajo podatke o pokojninskem zavarovanju zasebnih nameščencev na Hrvaškem, iz katerih je razvidno, da je znašalo v zadnjih letih število zavarovancev: 1939 12.664, 1939 13.935, 1940 18.099, 1941 18.021 in lani 18.035, dočim so v istih letih znašale predpisane premije: 32.15, 34.97, 45.24, 60.87 in 68.925 milij. kun, skupno 242.16 milij. kun.

Romunski državni dolg in premoženje. Po stanju z dne 31. marca 1941 je znašal romunski zunanji in notranji državni dolg 98.3 milijardo lejev, kateremu pa stoji nasproti 284.68 milijarde lejev državnega premoženja, od tega predvsem nepremičnin vključno državne železnice za 125.86 milijarde lejev.

Krediti za industrijo v Bački. Madžarska zveza industrijcev je natančno pregledala položaj industrije v Bački ter je ugotovila, da prilagoditev proizvodnje sedanjim razmeram ni mogoča drugače kot z obsežno kreditno akcijo in da je v ta namen potrebnih okoli 30 milij. pengő. Zaradi tega se je šest budimpeštanskih velebank obvezalo dati ta kredit na razpolago industriji v Bački. Akcija se bo začela v aprilu in upajo, da se bo v teku enega leta modernizirala vsa industrija v Bački.

Izprememba meničnega zakona na Hrvaškem. Poglavitnik je izdal novelo k meničnemu zakonu, po kateri zastarajo menice napram izstavljalcem in indosantom šele po 2 letih po izvršenem protestu, dočim je znašala doba doslej eno leto.

Luksuzni davek v Bolgariji. Bolgarija je uvedla luksuzni davek na celo vrsto raznih predmetov. Ta davek znaša 3—10% in se pobira kot dodatek na fakturah. Pri volnenih oblačilih znaša približno 3%, pri preprogah 40%, pri strojih vseh vrst 5%, osebnih avtomobilih 20%, okrasje iz dragih kovin in kamnov 100%. Novi davek bo torej obremenil predvsem prebivalstvo, ki razpolaga z znatno kupno močjo. Prodaja predmetov, na katere se pobira novi davek, je bila za nekaj dni zaprta, dokler niso bile napravljene inventure, katere je bilo treba izročiti davčnim oblastvom.

Obtok bankovcev na Švedskem. Iz poročila Švedske državne banke je razvidno, da je v teku lanskega leta narasel obtok bankovcev od 1.700 na 2.016 milijonov kron. To je v zvezi s povečanjem državnih izdatkov in v majhnem obsegu tudi v zvezi z dotokom plačilnih sredstev iz inozemstva.

Nemška družba za trgovino z vzhodnimi deželami. V Berlinu je bila ustanovljena družba Wirtschaftskontor Ost, ki ima glavne 20 milijonov mark in katere naloga je pospeševati nemško trgovino zasedenimi vzhodnimi deželami.

Borbo proti komunizmu — ozadja Osvobodilne fronte — na mojstrsko izdelan način prikazuje brošura

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Novosti Vseučiliške knjižnice

Gospodinov B.: Varna, la regina del Mar Nero. Roma 1940. (II 63.210—3)

Grazioli P.: Nicrobulini di tipo mesolitico fra le industrie di Talamone. Firenze 1939. (II 68.089)

Herman P.: Beiträge zur italienischen Volkskunde. Heidelberg 1938. (II 66141)

Invalte, L. del Duce in Albania. Roma 1940. (II 66027)

Leproni F.: Sulla tabaccolosi miliare del polmone. Foligno 1934. (II 66054)

Malebranche nel terzo centenario della nascita. Milano 1938. (II 66.425—30)

Meldau H.: La bussola. Genova 1912. (II 67.263)

Mustilli D.: Il museo Mussolini. Roma 1939. (II 68.347)

Nannini G.: La facoltà medica di Modena. Torino 1935. (II 66036)

Nigeli P.: Lehrbuch der Mineralogie u. Kristallogenie. Berlin 1941. (II 68.057)

Ollaro T.: Il culto di Minerva Medica. Torino 1938. (II 66133)

Ollaro T.: La malattia ed i medici di G. Donizetti. Torino 1938. (II 66127)

Palma di Cesnola, A.: Nuova statuetta paleolitica rinvenuta in Italia. Firenze 1939. (II 68.056)

Paschini P.: Roma nel rinascimento. Bologna 1940. (II 67.258—12)

Paschini P.: Roma nel rinascimento. Bologna 1940. (II 67.258—12)

Perticone G.: La biblioteca della camera. Roma 1926. (II 68.204)

Pighi G. B.: De ludis saecularibus populi romani Quirritum libri sex. Milano 1941. (II 64.480—IV/35)

Pittaluga M.: La pittura italiana del cinquecento. Firenze 1938. (II 67.284)

Raimondi R.: Gli allievamenti di montagna. Firenze 1939. (II 67.094)

Ramazzotti G.: La piccola necropoli di Las Concas. Firenze 1938. (II 68.057)

Ricci C.: Tavole storiche dei mosaici di Ravenna. Roma 1939—37. (II 68.245)

Rivista di filosofia neoscholastica. Milano 1932. (II 66025)

Salini M.: P. Mecello, A. del Castagno, D. Veneziano. Milano 1938. (II 67.112)

Sisto P.: La cura delle insufficienze di circolo. Torino 1937. (II 66060)

Talarico C.: Le due rivoluzioni. Milano 1940. (II 67.060)

Tenani M.: Strumenti e metodi da campo per le misure di magnetismo terrestre. Genova 1927. (II 67.245)

Testo unico delle leggi sulla corte dei conti. Roma 1934. (II 67.090)

Usseglio G.: Sulla cura dell'arteriosclerosi. Torino 1937. (II 66089)

Usseglio G.: La terapia detta «ricostitutiva». Torino 1938. (II 66090)

Varro M. T.: De vita populi romani. Fonti, esegesi, edizione critica dei frammenti da B. Riposati. Milano 1939. (II 64.489—IV/33)

Mestni zelenjadarski tečaj

Lansko obdelovanje vojnih vrtov je po vsej Ljubljani pokazalo najboljšo voljo prebivalstva, da bi pridelali čimveč zelenjave in sploh vrtnin ter si z lastnimi pridelki pomagali v sedanjih razmerah. Ze lani se je pa tudi pokazalo, da skoraj povsod manjka za vrtnarska dela potrebne strokovne izobrazbe in izkušnje, ter zato tudi ni bilo takega uspeha in tako bogatih pridelkov, kakršne bi želeli in smeli pričakovati pri ljudeh, ki že dolgo obdelujejo vrtove.

Mestna občina je tudi letos še pomnožila razsežnost za obdelovanje manj premoženim slojem oddanih zemljišč, razen tega je pa župan general Leon Rupnik, ukazal prireditve cele vrste predavanj, ki bodo na raznih krajih mesta.

V torek, 23. t. m. bodo predavanja v Krekovi gospodinjki šoli v Šiški.

V sredo, 24. t. m. bodo predavanja v ljudski šoli na Barju.

V četrtek, 25. t. m. bodo predavanja v telovadnici ljudske šole na Viču.

V petek, 26. t. m. bodo predavanja v deškem vzgajališču Selo v Mostah.

V soboto, 27. t. m. bodo predavanja v dvorani na magistratu.

Drugi četrtek, 4. marca bodo pa predavanja v ljudski šoli za Bežigradom.

Vse te dni bodo predavanja o zelenjadstvu trajala od 8 do 11 in popoldne od 14 do 17. Predavatelji bodo obravnavali vsa vprašanja, ki so najbolj važna za uspešno pridelovanje zelenjave.

Na vseh navedenih krajih in vse dni bo od 8 do 9 predavala mestna kmetijska referentka ga. inž. Angela Mahkota o važnosti zelenjave v vojnem času, o obdelovanju zemlje in njeni pripravi za pomladno setev in saditev, o raznih načinih izboljšanja zemlje za obdelovanje, o zalivanju in vrtnarskem orodju.

Drugo uro, torek od 9 do 10 bo povsod pre-

daval mestni kmetijski referent inž. Josip Maček o smotnem gnojenju s bleviskim gnojem, o pomenu komposta in o polnem gnojenju z različnimi umetnimi gnojili, nadalje pa tudi o važnosti poznavanja onih zelenjadnih vrst, ki zahtevajo posebno gnojenje.

Tretjo uro, torek od 10 do 11 bo povsod predaval mestni vrtnarski oficial France Pirnat o setvi, saditvi, o razdelitvi gredic, okopavanju ter o vseh delih, ki so med letom potrebna za umno zelenjadstvo.

Popoldne od 14 do 17 bo vsakokrat predaval naš znani strokovnjak, viš. vrtnarski nadzornik Josip Strekelj, o kulturi in vrstah ter tudi o obrambi raznih kapusnic, stročnic ter žebulnic proti škodljivcem. Poleg njega bo pa predaval o solatnicah, raznih špinatih, paradižnikih, korenju in o raznih dišavnicah, nadzornik mestnih nasadov Anton Lap.

Slehernemu je s temi predavanji dana prav lepa prilika, da se nauči najpotrebnejšega, kar mora znati in vedeti, če hoče s pridom obdelovati svoj vrt ali vojni vrt. Tudi najbolj izkušeni vrtnar se bo pri teh predavanjih še marsikaj naučil in izpopolnil svoje dosedanje znanje in izkušnje. Večina predavateljev je našim prijateljem vrtov že znana, saj imamo med njimi prve strokovnjake in najbolj priljubljene predavatelje v tej stroki, zato pa še posebno opozorjamo vse začetnike in začetnice, naj žrtvujejo vsaj en dan za prepotrebni pouk, da njih delo na vrtovih ne bo neplodno in jim jesen ne bo prinesla prevelikih razočaranj. Če bodo vsaj en dan pazljivo poslušali predavanja in si beležili najvažnejša navodila, bodo imeli veliko korist in tudi veliko veselje z letino. Prepričani smo, da bodo predavanja vzgojila dolgo vrsto zelenjadarjev, ki bodo tudi še v mirnih časih z veseljem in s pridom izkoriščali pri teh predavanjih pridobljene in preizkušene nauke.

tar, gg. Gorinšek in Benedičič pa kot priči. Prizor z notarjem je posrečen, le g. Benedičič pretirava v govoru.

Tako smo torej po zelo dobri režiji in z odlično igralskega zbora dobili predstavo Ogrinčeve komedije, ki je moramo biti veseli. P.

Klavirski koncert Bizjakove in Hrašovčeve

V petek sta priredili v mali filharmonični dvorani klavirski koncert dve naši znani, pogosto nastopajoči umetnici: Silva Hrašovčeva in Bizjakova Marta. Večkrat smo ju slišali v skupni igri na dveh klavirjih; to pot sta pa nastopili vsaka zase s samostojnimi točkami.

Prvi del sporeda je odigrala Hrašovčeva; najprej nam je podala tehnično igriv Pesettijev Allegro; za njim Bach-Busonijsvo ciaocono v d-molu, očividno na velik akustičen prostor in na masiven klavirski ton preračunano skladbo. Brahmsova rapsodija v g-molu nosi vse poteze svojega avtorja: grajena je z veliko intuicijo; apelira bolj na človekov razum kot na njegovo čustvenost; vendar zaradi vitalne sile, ki jo vsebuje, potegne poslušaleca za seboj. Ravnikov »Melnaholični valček« je v izrazu pravičen svojemu naslovu. V Tajčevičevih treh balkanskih plesih je poudarjen živ ritem in folklorne značilnosti, za kar skladatelj spretno uporablja klavirski ton. — Za okus podpisane je Hrašovčeva od omenjenih skladb najbolj interpretirala tiste, ki niso preračunane toliko na silen, vehementen izraz, na masivnost ali pežantnost tona, pač pa so bolj igrivega, čustvenega, intimnega značaja. Na prvem mestu bi omenili Tajčeviča, za njim pa kmalu Ravnika in Pesettija. Pri Bachu in Brahmsu bi pa mislili, da je mala filharmonična

dvorana preozek okvir za njiju estetsko dojemanje, vsaj kar se tiče na tem sporedu izvajanih skladb; možno je tudi, da klavir ne prenese toliko močne igre. Ni izključena tudi tretja možnost, da namreč Hrašovčeva ne prilagodi svoje igre danemu prostoru in danemu instrumentu. Vsekakor sta zlasti obe zadnji imenovani skladbi, pod omenjenim vidikom gledani, estetsko manj zadovoljivi.

Marta Bizjakova je izvajala drugi del sporeda in nam pokazala sedem različnih avtorjev. Alatijska Otroška igra je po gradnji svetla, blesteča skladba, kar je Bizjakova tudi v izvedbi izvrstno nakazala. Gorginjeva Mistična pesem je po svojem značaju občutenjskega značaja. Na tehnično stran igre je preračunana Pick-Mangiagallijeva tokata. Dobro nam je predstavila pianistinja Cigliča z njegovim situacijsko-občutenjsko mišljenjem nokturnom. Osterčeve skladbe so izgubile danes že mnogo svoje ostrine (ne vrednosti), zaradi katere so bile neko dobo strah v starejši glasbeno smer zagledanih poslušalcev; dokaz temu sta koral in fuga, ki smo ju na tem koncertu slišali. Prokofjeva Rigaudon in »Babica pripoveduje« sta močno barviti, dobro zadeti skladbi. Za zaključek smo slišali še Ravnikov z dobrim poznavanjem klavirskega tona in izrazu ter tehnično virtuozno pisan »Karakteristični valček«. — Vse te skladbe je odigrala Bizjakova tako, da si boljše izvedbe nismo mogli želeli. Tehnično je dosegla vsem zahtevam, interpretacijsko vedno pravilno zadene značaj izvajane skladbe in, kar je konec koncev najvišji namen slehernega koncertiranja: skladbam zna vdhiniti življenje, da zaživijo pred poslušalcem njihovo svojsko življenje. Kot nas je v tem oziru Bizjakova vedno zadovoljila, tako nas tudi na tem koncertu ni razočarala. Številni poslušalci so izredno sprejeli z najvišjim prijetjem. M. T.

KULTURNI OBZORNİK

Ljubljanska Drama:

Ogrinc: »V Ljubljano jo dajmo!« II.

Letos je zrežiral igro g. M. Skrbinšek. Iz vse predstave je čutili, s kakšno ljubeznijo in skrbjose je lotil tega dela. Hotel je ostati čim bližje avtorjevemu besedilu in ohraniti čim vernejšo podobo preteklosti, ob enem pa tudi odstraniti vse pomankljivosti dela in kolikor mogoče zadovoljiti današnji okus. Posebno je čutil, da so dolgi monologi nemogoči, zato je marsikaj ertal. V drugem dejanju je postavil na oder Ceno, ki je pisatelj nima. S tem je iz Maričinega dolgega monologa naredil dialog. Seveda tudi to ni moglo razgibati prizora, ker Ceni ni mogel dati življenja in krvi. Mnogo bolj pa se mu je posrečilo presnovati nastop dr. Snoja. Lasti pa je Skrbinškova zasluga, da je dosegla igra svoj končni učinek. Razrešitev je pomaknil čim bolj h koncu in tako je bil zaključek in Srebrinova igra, ko spozna zmoto in se vda, mnogo bolj naravna in neprisliljena, kakor jo je zamislil avtor. Dejanje je režiser razgibal do največjih možnosti in ga postavil v lepog zgodovinsko hišo.

Prav tako so se igralci zelo potrudili. Imeli so težko nalogo v tem, da je bilo govoriti enotni dialekt, v katerem naj bi ne izostali Ogrinčevi arhaizmi. Več ali manj se jim je tudi to posrečilo. Srebrinova dolničarska je potegnila tudi govor ostalih oseb v dolničarsko jezikovno območje. G. Cesar kot Srebrin je kakor navadno, zelo

dobro rešil svojo nalogo. To je Cesarjev svet. Cesar pisatelj nima, to ta igralec da in marsikdaj prav on reši položaj. Po karakterju je ustvaril podobo ponosnega in premožnega Gorenjca, po jeziku pa vernega Dolenjca. Odlična je njegova igra posebno na koncu, ko spozna svojo zmoto ob ženinu, pa vendar noče biti osramočen. Srebrinovo ženo Rotljo igra ga. P. Juvanova prav tako izredno dobro. V maski in v igri je ustvarila podobo resnične naše meščanke iz preteklega stoletja. Marico je igrala ga. Levčarjeva. Po nekam lahkonem nastopu v prvih prizorih, je razvila svojo igro do prepričljive mestne gospodične, krepotne sicer, a ljubeče v prvem cvetu pomladi. Ta mlada umetnica zna s svojim izrazom pridobiti še tako strogega očeta, zna pa tudi osvojiti občinstvo. Dr. Snoj g. Drenovca je bil umirjen lik plemenitega inteligenta. Prav ta igralček miren nastop, njegova premišljenost in nekrčevitost, to kar navadno pri g. Drenovcu pogrešamo, nas je to pot prijetno presenetilo. Hlapca Pavla je igral g. Peček. Pisatelj je dal tej osebi nekaj »nehlapčevskih« potez, ki so prišli g. Pečku prav. Mislim njegovo prepevanje, netrežnost in ljubimkanje. Igralec je verno izčrpal te lastnosti in tako svojo nalogo dobro rešil. Če ne bi požiral zlogov in bi včasih samo sebi ne govoril, bi lahko še bolj prepričal. Dekla Neža je bila ga. Rakarjeva. Tudi njej leže take vloge in bi jih težko kdo boljše rešil od nje. Vendar bi bilo dobro v nekaterih prizorih igro v toliko spremeniti, da bi bila bolj naravna. Ob moraliziranju popolnoma ne prepriča, ampak se zdi, da karikira in išče odmeva pri gledalcih. Mislim posebno na vmesne stavke. Sicer pa je to verna podoba kranjske dekle. Ga. Starčeva seveda ni mogla iz obledela postave Cene dosti narediti. Razen teh so nastopili še: g. Košuta kot no-

Drobne novice

Koledar

Torek, 23. svečana: Peter Damijan, škof in cerkveni učenik; Romana, devica; Siren, mučenec.
Sreda, 24. svečana: Matija, apostol; Sergij, mučenec; Primitiva, mučenica; Lucij, mučenec.

Novi grobovi

† Marija Fasan. V Ljubljani je umrla poštna uradnica v pokoju, gošpa Marija Fasan. Blago rajno bodo pokopali v torek, 23. t. m. ob pol štiri popoldne iz kapele sv. Petra na Zalah.

† Ana Velkavarh. V Ljubljani je umrla gošpa Ana Velkavarh, vdova po trgovcu. Rajno bodo pokopali v torek, 23. t. m. ob treh popoldne iz kapele sv. Jožefa na Zalah.

Naj rajnima sveti večna tuč! Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

Zbirka „Naša knjiga“

Danes je izšlo

znamenito delo francoskega pisatelja in letalca

Exupéryja:

Veter, pesek in zvezde

Prevedel Peter Kosem

Naročniki naj knjigo od danes naprej dvignejo v naši knjigarni

Založba „Naša knjiga“

Ljudska knjigarna v Ljubljani, Pred škofijo štev. 5

— Podpornemu skladu za slepe na zavodu za slepe otroke v Kočevju so darovali: ga. Almi Urbane iz Ljubljani 100 lir in ga. Franc Jerkič iz Kočevja 100 lir. Dobrotnikom slepe mladine iskrena hvala!

— Vse obiskovalce nocojšnjega 8. simfoničnega koncerta v veliki unioński dvorani prosimo, da zasedejo par minut pred pol sedmo sedeže v dvorani, da tako omogočijo točen začetek in s prepoznanim prihajanjem ne motijo poslušalcev in izvajalcev. Zato bo vstop v koncertno dvorano in garderobo ob začetku zaklenjen in bodo morali zamudniki čakati v predprostorih, dokler se ne odigra prva točka koncertnega sporeda. Prosimo torej, točno pred napovedanim časom, kajti le tako je mogoče tudi pravočasno konec, da morejo oddaljenejši posetniki z zadnjimi tramvaji na svoje domove. Začetek točno ob pol 7, vse vstopnice so razprodane.

— Petrolej in bencin za obrtnike. Ponovno se opozarjajo obrtniki iz Ljubljane in okolice, da je kolektivno prošnjo s seznamami za nakazilo petroleja ali bencina vložil odsek za obrtništvo na Pokrajinski svet korporacij. Poedinci dobe zato brez posebne prošnje bone v uradu Pokrajinskega sve-

ta, soba št. 12. Oni, ki za januar ali februar še niso dvignili bonov, naj jih dvignejo najkasneje do 25. februarja. Po tem dnevu boni zapadejo. Za marec in naslednje mesece dobe bone poedinci stroke ob naslednjih dneh: dne 1. do 3. v mesecu mizarji, knjigovezi, slikarji, urarji, graverji in optiki; od 3. do 5. mehaniki, ključavničarji, kleparji, elektrotehniki, steklarji; od 5. do 7. krojači, modistke in krznarji. Kdor v teh rokih bona ne bo dvignil, mu za dotični mesec zapade.

Iz Novega mesta

Rejci malih živali so imeli pred nedavnim v Novem mestu občni zbor, ki je bil hkrati zaključek prve poslovne dobe društva. Društvo je podpirala tudi mestna občina, ki mu je dala v uporabo mestni park in travnike na Liki brezplačno. Kljub temu

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

K oblastem samo v nujnih primerih. O tem predlogu piše »Korawanken Botes«: takole: Voja in njo spremljajoči pojavi so prinesli naravno tudi uradom veliko dela. Nove globoko segajoče odredbe za delovno službo v totalni vojni vodijo do tega, da morajo uradi in oblastva uradovati z zmanjšanim številom uradnikov in sicer s čim manjšim številom. Razumljivo je, da se sme zato vsako obrniti na urad le v res važnih primerih. Tudi tu je treba odložiti vse nebitveno in nevažno, vse, kar ni neobhodno potrebno. S tem ni olajšano samo delo oblastem, temveč je omogočeno tudi hitrejšo reševanje važnih zadev. To bo zlasti koristilo vsem tistim rojakom, katerih zadeve so res nujne. In mi hočemo vendar pomagati, kjer je le mogoče. Za vse drugo, za pravdo, malenkosti in druge mirnodobne veselosti sedaj ni časa. Vse to bomo, če je že treba, uredili po zmagi.

Večerna šolanja. V mnogih krajih so se začela na Gorenjskem večerna šolanja. V kranjskem okrožju predava največ okrožni šolski vodja Lill-ling. Tako je predaval v Naklem in v Zabnici o svetovno-nazornih vprašanjih in o temeljih nacionalnega socializma. Podobno predavanje je imel predavatelj tudi v Cerkljah, v Medvodah pa je govoril o snovi »Večna Nemčija«. Povsod je na večerna šolanja prišlo mnogo poslušalcev.

Delovno geslo L. 1943 za vrtnarje. Dne 10. februarja je bil v »Kucherhof« v Celovcu prvi delovni razgovor vrtnarskih posvetovalnic in vrtnarjev Koroškega in Gorenjskega. Zborovanja so se udeležili vodje posvetovalnic in okrožni strokovnjaki za vrtnarstvo, gospodarske svetovalke, voditeljice gospodinskih šol, glavni vrtnarski mojster in še vrsta drugih mož in gospe. Inž. Klein, deželni vodja oddelka za vrtnarstvo, je pojasnjeval vsa važna vprašanja, ki zadevajo vrtnarja. Posebno je naglašal potrebno nasetev in razpoložljivost semenja. Položaj je zadovoljiv in ni treba varčevati. Vrtnarje bodo posebno skrbela, da pridejo na trg one vrste zelenjave, ki imajo mnogo vitaminov, važnih zlasti za prehrano otrok.

O šoli v Olševku pravi gorenjski tednik: Solo v Olševku lahko priznamo za eno izmed najboljših podeželskih šol. Poslopje je novo, oba šolska prostora sta prostorna, svetla in imata moderne klope. Šolski vodja Alojz Kern s Koroškega in učiteljica Herta Heinisserjeva z Dunaja se zelo trudita in sta z uspehi zelo zadovoljna. Krajevni skupinski vodja se je lahko o šolskih uspehih mladine sam prepričal.

društvo ni zmoglo izvesti vseh zahtevanih si nalog, kakor je poudaril predsednik g. Lilijs. Blagajniško poročilo je imel sodni svetnik g. Meršol, ki je povedal, da denarno društvo kar ehaja. Društvo je namreč oddalo svojim članom košnjo na travnikih proti malenkostni odškodnini in to je društvu pomagalo na noge. Pri volitvah je bil izvoljen odbor s predsednikom g. Lilijs, tajnikom g. Gostišo, odbornikoma gg. Falknerjem in Kobetom Romanom, nadzorni odbor: gg. Meršol in Sone. Odbor bo zlasti skrbel za strokovno izobrazbo članstva. Pri slučajnostih je zastopnik Zegoze g. Lapanja priporočal, naj zbirajo člani zajce kožice za strojenje, naj zbirajo kosti in jih pošiljajo v Ljubljano mlet za kosoško piščo. Priporočal je tudi, naj bi društvo prišlo k Zegozi. Po debati je bil sprejet predlog, naj si društvo nabavi stroj za mletje kosti.

Naročnike »Slovenec«, »Slovenskega doma«, »Domoljube«, »Bogoljubca« in »Slovenčev« knjižnice iz okolice Novega mesta vlijudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za naše liste v novomeški podružnici »Slovenec«. Istotam se sprejemajo za zgoraj imenovane časopise novi naročniki. Knjige »Slovenčev« knjižnice dobite po nizki ceni z lepo vsebino v vaše razvedrilo.

Lep pogreb člana krajevne zaščitne. Pred kratkim so pokopali kmečkega sina Franca Janšo iz Gorij pri Bledu. Fant je bil izvrševanju službe postal žrtev zavrtnega morila. Pripadal je krajevni zaščiti. Janša je ležal na mrtvaškem odru v domači hiši. K pogrebu so prišli člani SS-samobrambe z Bleda, odposlanstvo Gestapa iz Radovljice, krajevni skupinski vodja stranke z Bleda Šumi in župan Paar. Okrožni vodja dr. Hochsteider je položil venec gauleiterja dr. Rainerja, godba pa je spremljala zenske ostanke do groba, kjer je spregovoril član stranke Ladstätter pokojnemu častno nagrobno.

S Spodnjega Štajerskega

Obisk gojencev kmetijske šole v št. Jurju ob j. z. v Celju. Pod vodstvom predstojnika kmetijske šole v št. Jurju ob j. z. g. Budakerja so pred nedavnim obiskali gojenci in gojenke zavoda Celje. Med mnogimi štajerci, Korošci in priselenci se Spodnjaštajerci niti najmanj niso ločili od svojih tovarišev in tovarišic. Z veselo pesmijo je skupina opozorila nase mestno prebivalstvo. Ogledali so si razvaline gradu in muzej. Nato so obiskali prehranjevalni urad. Zanimiv je bil ogled mlekarne in strojnih naprav v njej. S posebnim zanimanjem so si ogledali valilno postajo. Tam električna naprava nadomešča 2000 kozoš. Zanimiv je bil tudi ogled izdelovalnice sladkega mošta, ki je čisti začela iz spodnjaštajerskega sadja izdelovati dobr cenprevt mošt.

Žensko zborovanje v Mariboru. V dvorani trdnice Rotex v Mariboru je bil sklican zbor ženske posadke trdnice Rotex, Jugotextil in Jugotekta. Predavateljice so obravnavale kuhinjske tečaje, v katerih se delavke uče pripravljati zdravo in izdatno hrano s preprosti sredstvi. Nadalje so govorile o oblikovanju dnevnega življenja in o vzgoji otrok, ki so poverjeni posebnim negovalkam, s katerimi se igraje nauče nemščine. Dekletom, ki niso preveč obremenjene s delom in skrbmi, je bilo naročeno, naj širijo vedro in prijetno razpoloženje. Podobna zborovanja so bila tudi v drugih večjih mariborskih podjetjih, kjer so večinoma zaposlene žene in dekleta.

Obratno zborovanje v Trbovljah. Pred nedavnim je bilo obratno zborovanje v Trbovljah. Priredila ga je štajerska domovinska zveza in je govorila okrožna voditeljica za socialno skrbstvo Mascher o nalogah žena v tovarniških obratih.

Skupno kosilo, in sicer enoten obed, je priredila krajevna skupina v Apačah. Pri tej priliki so zbrali 5426 mark za zimsko pomoč. Razen tega so zbrali nekatera živila za ranjence v Gradu.

Mladinsko socialno skrbstvo na Spodnjem Štajerskem. Po zadnji statistiki je na Spodnjem Štajerskem 2052 otrok v rej. 857 mest pa je še na razpolago za nove rejence.

Iz Hrvaške

Italijanske oborožene sile uničile partizanska središča. Zagrebško časopisje poroča, da se akcija italijanskih, nemških in hrvatskih čet proti partizanom v Bosni nadaljuje. Dosedanji nastopi omejenih vojaških formacij so prizadejali partizanom hude izgube v ljudstvu in materialu. Hrvatsko časopisje zadnjih dni posebno omenja nastope italijanskih zbranih čet, ki so prodirale posebno v gorovje Male kapele in Vrbave ter so na več mestih potoklike posamezne uporniške enice. Nastop italijanskih čet je omejenem predelu je imel za posledico osvoboditev Korenice in Udbine. Z zavzetjem teh krajev so italijanske čete prišle v stik z nemškimi enicami in hrvatskimi oddelki, ki so čistili hrvatske kraje pred partizani z nasprotno strani. Nastopi združenih vojaških oddelkov se nadaljujejo.

Italijanski vicekonzulat v Metkoviću. Hrvatsko časopisje poroča, da bodo v Metkoviću kmalu odprli italijanski vicekonzulat. Vodil ga bo vicekonzul Emilio Camadecca.

Poslovanje zagrebske elektrarne. Poleg plinarne zavzema v zagrebskem mestnem gospodarstvu važno mesto tudi zagrebska elektrarna, v kateri je

V četrtek bo izšel eden najbolj branih romanov

LORNA DOONE

Spisal R. Blackmoore.

Vsečina romana je iz 17. stoletja, ko je v nekaterih krajih Anglije zaradi neurejenih razmer še cvetelo razbojništvo, ki ga je v naši povesti opravljal propadla grofovska rodbina. Roman je poln opisov junaških podvigov — zlasti pa zveste, nežne ljubezni plemenitega Exmoorskoga viteza junaka Johna Ridda do grofice Lorne Doone — ki mu postane kljub težkim zaprekam razbojniških Doonov življenjska družica! — Roman nam lepo osvetljuje razmere 17. veka, pa tudi eduvito dviga človeka v prizadevanju za prave človeške vrline, ki edine vodijo k večni zmagi v življenjskih borbah. Ni čuda, da je zaradi tega ta roman postal najbolj priljubljen, najbolj brana knjiga v svetovni književnosti. Knjigo boste dobili po vseh knjigarnah in trafikah v dveh delih, vezanih v eno knjigo.

sedanja mestna uprava modernizirala upravo ter jo tudi finančno postavila na zdravo podlago. Zagrebška mestna elektrarna je proizvedla električnega toka v letu 1940 62.661.582 kilovadnih ur, leta 1941 pa 62.717.230 kilovadnih ur. Leta 1940 je bilo prodanih 51.311.402 kilovadnih ur, l. 1941 pa 53.384.314. Lani pa je elektrarna proizvedla 67.885.860 kilovadnih ur električnega toka, prodala ga je pa 53.792.521 kilovadnih ur, iz prednjih podatkov je razvidno, da je proizvodnja električnega toka v zadnjih letih stalno naraščala, medtem, ko je poraba elektrike ostala skoro vedno na isti višini. Dohodkov je imela zagrebška elektrarna lani 248.321.332 kun.

Podpis trgovinskega sporazuma z Romunijo. V Zagrebu je bil pred kratkim podpisan sporazum o blagovnem in plačilnem sporazumu med NDH in Romunijo. S hrvatske strani je podpisal sporazum minister za narodno gospodarstvo inž. dr. Josip Balen.

Dr. Krasnik umrl. Dne 7. februarja je umrl v Zagrebu po krajši bolezni, biv. predsednik zagrebske Trgovsko-industrijske zbornice dr. Stjepan Krasnik.

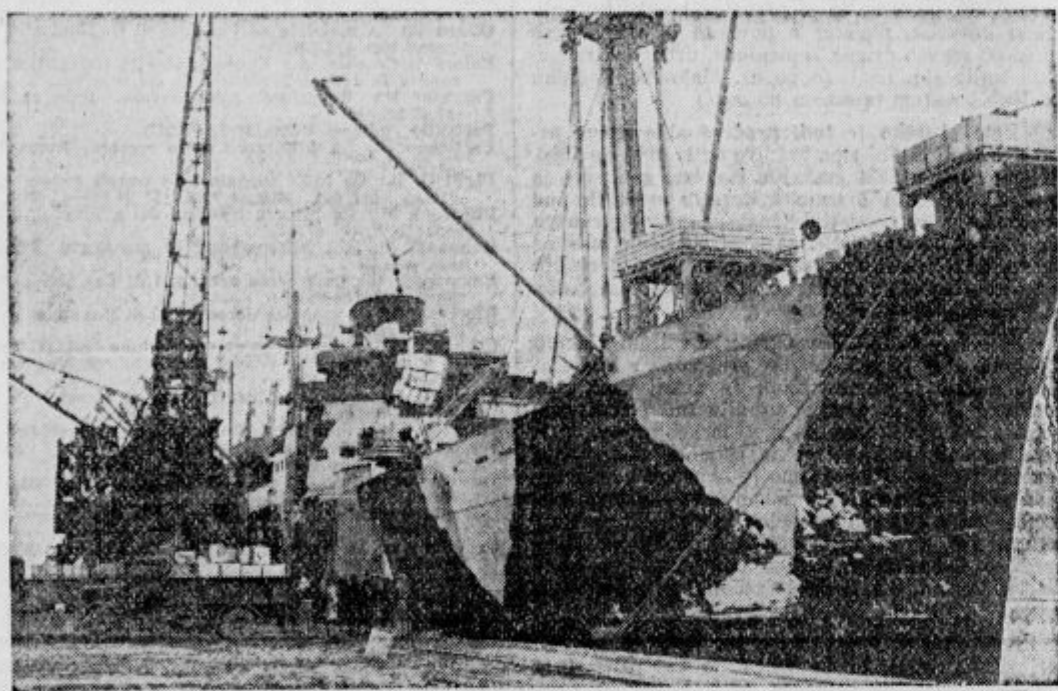
NDH sodeluje na plovdivskem velesejmu. V Sofiji in dalje v Plovdiv sta odpotovala iz Zagreba šef oddelka za veleposlanske ministristvo za narodno gospodarstvo inž. Oton Frančič in inž. arh. Seiss, ki bosta v Plovdivu uredila hrvatski razstveni paviljon za tamošnjo letošnjo velesejmsko prireditel, na kateri bo sodelovala tudi NDH.

Nov most v Sarajevu. Gradbeni oddelek mestnega načelstva v Sarajevu je izdelal načrt za gradnjo betonskega mostu čez reko Miljacko. Most, ki bo imel en lok in 42 m razpona, bo vezal mestna dela Marijin dvor in Kovačice. Z deli bodo začeli spomladi.

Iz Srbije

Preosnova vzgoje srbske mladine. Poročali smo že, da je srbski ministrski predsednik Nedić v svojem obnovitvenem načrtu Srbije pričel z vso odločnostjo odstranjevati vse škodljive vplive, katerim je bila doslej izpostavljena srbska šolobvezna mladina. V tem pogledu je dal prosvetnemu ministru Veliborju Joniču široka pooblastila. Ta jih sedaj v polni meri izkorišča ter postavlja vzgojo srbske mladine na čisto nove osnove. Da bi pa samo prosvetno ministristvo moglo odgovarjati svojim nalogam, je bila te dni izdana posebna zakonska uredba o novi ureditvi srbskega prosvetnega ministristva. Po novi ureditvi je delokrog prosvetnega ministristva v Srbiji znatno razširjen. V njegov delokrog bodo n. pr. spadala v bodoče tudi vsa verska in cerkvena vprašanja, za katera je bilo dosedaj pristojno pravosodno ministristvo. V prosvetnem ministristvu so zatem osredotočena vsa kulturna vprašanja, ki so dosedaj spadala v pristojnost več ministristev. Tudi za vsa športna vprašanja je v bodoče merodajno samo prosvetno ministristvo, ki bo poskrbelo za njegov pravilni razvoj ter bo delovanje posameznih klubov in športnih panog nadziralo. Vse vzgojo mladine je pa srbsko prosvetno ministristvo postavilo na to podlago, da je s potrebnimi ukrepi predvsem depolitiziralo šolo ter je vzgojo mladine usmerilo v delo ter v izobraževanje v strogo narodnem duhu. Vzgojo mladine je srbska prosvetna uprava zaupala samo v vsakem oziru neoporečnim učiteljem in profesorjem. Vse ostale je ministristvo odstranilo tako z univerze kakor tudi s srednjih in ljudskih šol.

Uspeh srbske zimske pomoči. Na pobudo erbske vlade je srbska zimska pomoč tudi to zimo organizirala veliko nabiralno akcijo, ki je dala lepe rezultate. Tako v Beogradu, kakor tudi v ostalih erbskih mestih in krajih so dosedaj nabrali za podpiranje siromašnejših slojev 11.3 milijonov dinarjev. Del nabranega zneska bodo porabili tudi za vzdrževanje raznih socialnih ustanov. Nekaj takšnih zavodov bodo tudi nanovo postavili. Tako predvsem dve otroški zavetišči, za kar je vodstvo zimske pomoči odobrilo znesek pol drug milijon dinarjev.

V nekem tunizijskem pristanišču razkladajo ladjo, ki je pripeljala vojne potrebščine.

Drobna ljubljanska kronika

Vokalno-instrumentalni koncert Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek, dne 1. marca ob pol 7 v veliki unioński dvorani, bo imel naslednji spored: godalni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice bo zaigral pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca njegovo Giakono na slovensko narodno pesem in Gregorčev Preludij; nato bo zapela sopranistka, operna pevka Valerija Heybala arijo Katjushe iz Alfanijeve opere »Vstajenje«, Richard Straussovo pesem: »O kam naj naju srečo skrijem« in Lajovecovo »Kaj bi le gledal«. Pri klavirju M. Lipovšek. — Violinist Karlo Rupel bo izvajal s spremljevanjem Zora Zarnikove, Pugnatičev Preludij in Allegro, Kozlovčev Andante in Chopinov Valse op. 64 št. 2. — Dalje bo nastopil basist Julij Betetto ter zapel Lajovecovo samospjev »Iskal sem svojih mladih dni; Ponohiljevo arijo in romanco iz opere »Zarodenc« ter znano Gorbičovo pesem »Pojdem na prejšje«. Pri klavirju Marjan Lipovšek. — Pianist Anton Trost bo zaigral arijo z varietetami iz Suite v starem slogu, ki jo je napisal Longo, dalje Škerjančeve štiri klavirske skladbe in Mirce Saneinove Fantastično kolo. — Vokalno-instrumentalni koncert bo zaključil godalni orkester Orkestralnega društva Glasbene Matice z Dalhousim Cerkevskim koncertom v a-molu in Vivaldivo Simfonijo v C-duru. — Vstopnice so od danes naprej v predprodaji v Knjigarni Glasbene Matice.

V Ljubljani umrli od 12. februarja do 18. februarja 1943. Videti Ivan, 83 let, delavec, Japljeva ul. 2; Ogrin Ivan, 71 let, kovač, Japljeva ul. 2; Pirnat Frančiška, roj. 18. avg. 1872, 72 let, hči posojilnika, Trebnja gorica 12; Krka: Omanen Franc, 47 let, posestnik, Mala Dobrova 2, obš. Stična; Vučadinovič Mirko, 57 let, kapetan brj, jugosl.

vojske. Sketova ul. 5; Pajzer Peter, 14 mesecev, sin vrtnarja, Črna vas, n. h.; Unger Jurij, 52 let, delavec, Hranilniška ul. 12; Škerbič Kornelija, 43 let, trafikantinja, Medvedova ul. 8; Zalesky Marija, 27 let, uradnica, Zelezničarjeva ul. 16; Blatnik Janez, 66 let, posestnik, Drašča vas 23, obš. Žužemberk; Čerk Marija, 73 let, tovarna delavka v p. Jenkova ul. 9.

Šišenske in barjanske zelenjadarje

važimo, naj se zaneti udeležijo mestnih mestnih predavanj o zelenjadarstvu, ki bodo v torek 23. t. m. v Krovovi gospodinski šoli v Šiški. Predavanja se na obeh krajih pričnejo ob 8 in trajajo popoldne do 11, popoldne pa od 14 do 17. Prvo uro bo predaval mestna kmetijska referentka ga. inž. Mahkota o važnosti zelenjave ob vojnem času, obdelovanju zemlje in njeni pripravi za pomladni setev in saditev, o raznih načinih izboljšanja zemlje, o vrtnarskem orodju in o zalivanju. — Drugo uro bo mestni kmetijski referent inž. Josip Maček govoril o smotnem gojenju s hlevskim gnojem, o pomenu komposta in o polnem gojenju z raznimi umetnimi gnojili, prav tako pa tudi o važnosti onih zelenjadnih vrst, ki zahtevajo posebno gojenje. — Od 10 do 11 bo mestni vrtnarski ofical Franca Pirnat predaval o setvi, saditvi, o razdelitvi gredic, okopavanju ter o vseh delih, ki so med letom potrebna za umno zelenjadarstvo. — Popoldne od 14 do 17 bo višji vrtnarski nadzornik Josip Strekolj opisoval kulturo in vrste ter tudi obrambo raznih kapusnic, stročnic in čebulnic pred škodljivci. Poleg njega bo na nadzornik mestnih nasadov Anton Lap govoril o solatnicah, raznih spinatah, paradižniku, korenju in o raznih disavninah. Predavanja so seveda popolnoma brezplačna ter namenjena

najširšim slojem prebivalstva, da sami pridelajo čim največ zdrave zelenjave in za prehrano prebivalstva najboljše povrline. Predavatelji so sami našim vrtnarjem že znani izkušeni strokovnjaki, ki znajo brez učenosti na vsakomur razumljiv način razložiti vse potrebno, da bo letina dobra ter ne bo razočarala. Vsi namiki so tudi prilagojeni našim razmeram ter bodo zato ta predavanja v veliko korist vsem začetnikom in tudi že izkušnim zelenjadarjem in prijateljem vrto. Obdelajte sleherni kosček zemlje, vendar pa nikakor ne zamudite teh predavanj, saj vam predavatelji jamčijo, da bo za pouk porabljeni dan poplacen z uspehom na vrtovih in z dobrim pridekom. — Na Vtén bodo predavanja v četrtak v telovadnici ljudske šole, v petek v deški vzgojalni šoli v Mostah, v soboto v dvorani na magistratu in drugi četrtek, 4. marca, v ljudski šoli za Bežigradom.

Gledališče

OPERA. Torek, 23. februarja ob 17: »Sestra Angelika« — 7. simfonija, Red B. — Sreda, 24. februarja ob 17: »Bog iz seraja«. Red B. — Četrtek, 23. februarja ob 17: »Zemlja smehljajae«. Izven. Cene od 23 lir navzdol.

»Sprememba repertoarja«. Zaradi težke bolezni Elze Karlovičeve se mora premiera, ki je bila najavljena za danes (torek) do nadaljnjega preložiti. Danes bodo peli namesto Janka in Metke »Sestra Angelika« in plesali T. Beethovnovo simfonijo za red B. Abonente reda B n ato posebej opozarjamo.

DRAMA. Torek, 23. februarja: Zaprt. — Sreda, 24. februarja ob 17:30: »Veliki moč«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. — Četrtek, 23. februarja ob 17:30: »Mirandolina«. Red B.

L. Prenerjeva: »Veliki moč«. Komedia v treh dejanjih. Osobe: Pranzik — Cesar, Pranzikova — Starčeva, Nada — Rasbergerjeva, Zorin — Brestigar, Vrhunec — Vl. Skrbinec, Kresnik — Nakerst, Votlina — Pek, Moderar — Košta, Pivnik — P. Kovč, Volk — Lipah, Lisjak — Kosič, Modrijan — Rastresen — Brkljan, Gralsak — Blaž, Mogočnik — Drenovec, Milka — Sanci-nova, komisar — Gorinšek, Režiser: M. Skrbinec; scenograf: A. Gerlovičeva.

Naznanila

RADIO. Torek, 23. februarja: 7.30 Pesmi in napovedi. — 8 Napoved časa; poročila v italijanski. — 12.30 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Operna glasba. — 13 Napoved časa; poročila v italijanski. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.15 Orkester vodi dirigent Petralia. — 13.45 Operna glasba na ploščah. — 14 Poročila v italijanski. — 14.10 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Sijaneec. — Simfonična glasba. — 15 Poročila v slovenski. — 17 Napoved časa; poročila v italijanski. — 17.10 Pet minut zgodovina X. — 17.15 Glasba napolitanske šole 17. stoletja. — 17.45 Glasbeno italijanske. — 18.00 Glasba. — 18.15 Glasbeno italijanske. — 18.30 Glasbeno italijanske. — 18.45 Glasbeno italijanske. — 19.00 Glasbeno italijanske. — 19.15 Glasbeno italijanske. — 19.30 Glasbeno italijanske. — 19.45 Glasbeno italijanske. — 19.50 Glasbeno italijanske. — 20.00 Glasbeno italijanske. — 20.15 Glasbeno italijanske. — 20.30 Glasbeno italijanske. — 20.45 Glasbeno italijanske. — 20.55 Glasbeno italijanske. — 21.00 Glasbeno italijanske. — 21.15 Glasbeno italijanske. — 21.30 Glasbeno italijanske. — 21.45 Glasbeno italijanske. — 21.55 Glasbeno italijanske. — 22.00 Glasbeno italijanske. — 22.15 Glasbeno italijanske. — 22.30 Glasbeno italijanske. — 22.45 Glasbeno italijanske. — 22.55 Glasbeno italijanske. — 23.00 Glasbeno italijanske. — 23.15 Glasbeno italijanske. — 23.30 Glasbeno italijanske. — 23.45 Glasbeno italijanske. — 23.55 Glasbeno italijanske. — 24.00 Glasbeno italijanske.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjan trg 3; mr. Du-Klanjšek, Gospodarska c. 4; mr. Bohine ded. Cesta 29. oktobra 11.

Med morjem in puščavo

Pogovori in opazovanja v afriškem Rifu*

Dopisnik lista »Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Ksauen, svetega mesta rifskih pokrajin, zanimive vtise, ki jih je nedavno sam doživel.

Neznansko se je vse spremenilo, odkar sem bil poslednjikrat v pogorju Rif, dasi je odšel minilo šele pol leta. Teh šest mesecev je zadostovalo, da je preplašilo ljudi, ki so doslej poznali samo življenje sanj in modrovanja, in jih potegnilo v vrvež dnevnih dogodkov. Zado-stovalo je teh šest mesecev, da so se razbičale vse tiste strasti, ki jih je brzdal prerok Mohamed v svojih postavah. Čudovito gorsko »sveto« mesto Arabcev, slikoviti Ksauen, mesto gorske samote in nedotakljivosti, svetišče arabske čistosti in veličastja, je navidezno še isto, pa vendarle ni več nekdanji Ksauen.

Kar osupnil sem, ko sem si v omnibusu, kjer je bilo polno Arabcev, prižgal cigareto, pa so me koje obstopili mladi fantje. Ali bi radi denarja? Pa se je zmenili niso za denar. Pro-silili pa so me vsaj ene cigarete. Kaj takega je bilo prej nemogoče doživeti. Ljudje v Ksauen niso beračili, nikoli niso ti ponosni in samo-zavedni Arabci prosjačili, in še manj Berberci iz okoliških vasi. Čeprav so bili obuti v slami-nate sandale ali so imeli cunjne na nogah in so se preživljali s prgiščem fižola, pa so ostali zmeraj nedotakljivi gospodje, ki se jih ni prav nič prišla polovičarska civilizacija, ki so ostali v svoji revščini svobodni, a so mogli svoje žens-ke okrasiti z zlatim nakitom. Zdaj pa so be-račili, pa ne denar, tega imajo sami, pač pa cigarete, ki jih zdaj ne dobijo za noben denar več. Afriška vojna jim jih je vzela. A vzela ji je še več, vzela jim je mir in nastrojenj-je za filozofiranje, tisti pokoj, s katerim so opa-zovali zvezde, in potrpljenje, ki so z njim po ves dan prebirali jagode na svojih molkih. Tega miru pa si ne morejo priberati. Noben tujec jim ga ne more dati.

Rif ima novo obličje.

Tudi pokrajina sama je podoba samega blaženega miru. Ze zdavnaj smo pozabili na to, da so še do leta 1927 trajali tu krvavi upo-ri in da so bojevitna plemena nasprotovala špan-ski vladi. Takrat je bilo jako nevarno iti na rifski gore, saj je bil skoraj sleherni hribovec pristaš slovitega upornika Abd el Krima. Špan-ska, ki je prinesla na Rif mir in se je skrbno zavzela zanj, si je znala pridobiti ljudstvo. V bivši španski državljanski vojski je bilo to pri-jateljstvo najbolj preizkušeno. Zdaj ni bilo tre-ba biti Madridu in visokemu komisarju nič več v skrbeh za varstvo dežele v španskem Ma-roku. Brezskrbno so pokrajino lahko izročili varstvu Marokancev in tujske legije. Njim je bila ob strani vladna četa kalifa in maroška policija. Tu v gorah ni bilo niti najmanj čutiti, da bi imela dežela vojaško upravo.

Zdaj pa se je to povsem spremenilo. Ta skoraj nedotaknjena afriška rifška pokrajina, eden od najmanj raziskanih delov Afrike, ki je še skoraj deviška zemlja za kulturne pio-nirje, je postala velika vojaška pokrajina. Le malokdaj je še slišati vreščanje opic in krike šakalov. Pesmi Arabcev, ki so se prej razle-gale daleč od vasi do vasi, so umolknele, in zdaj se razlegajo drugačni glasovi. Zdaj dvi-gajo prah po cestah policijske in vojaške iz-vidniške čete. Korakajoče čete in hrumeča vo-zila določajo odmeve med gorami. V samotnih gorskih kotlinah, kamor nemara po mesece in leta ni stopila nobena človeška noga, so zdaj vojaška taborišča. Naprave utrdb se dvigajo nad nazobčanimi vrhunci Rifa. Nikoli ni bilo toliko kamenja razstreljenega in toliko zida-nja in udarjanja ko v teh poslednjih mesecih. Rif-Atlas, ki so ga raziskovalci nazivali kos prazemlje s tisoč skrivnostmi, se spreminja v eno samo, veliko, naravno trdnjavo. V njej ži-vijo ljudje, ki niso še nič spremenili svojih davnih berberskih šeg, ki se sami vprejajo v plug in zajemajo vodo iz tisoč let starih vod-njakov, ki razumejo sleherni glas tega afri-škega dela sveta. Ti bivajo ljudje, ki prepe-vajo svoje davne pesmi in jih spremljajo z glasbilo, ki so njih ženske vse zastreje v tan-čice in ki izdelujejo prekrasne preproge in orname. Ti ljudje odpirajo zdaj svoje hiše in čustva tistim, ki prihajajo k njim z moder-nim orožjem. Zavedajo se, da se v teh dneh ne

* Rif (iz latinskega ripa = obrežje) je pogorje v severnem španskem Maroku med Ceuto in Rtom Tres Forcasom. Rif je dolg 300 km in širok 52 km. Najvišji vrh je Džebel Ta-saran (2500 m). Tufajšnji prebivalci so plavo-lasi Berberci ali Rifijoti, ki bivajo v majhnih kamnitih vaseh in še zmeraj kot pirati napad-ajo ladje.

smejo tesno oklepiti svojih starih šeg in ži-vljenja svojih pradedov.

Mnenje preprostega človeka.

To je zapje jako težavno in zahteva mno-go samozataje. Toda zakaj se vendar le tako ravna, pa je povedal gospodar neke arabske krčme takole:

»Pojdite kdaj tje na vrh Džebela Haussa in se ozrite na sever in na jug. Pred vami je morje in na koncu tega je Evropa, za vami je puščava in širna Afrika. Tam zgoraj bi se mor-al človek prav za prav odločiti, kam naj bi preložil svoje življenje: ali v Evropo ali v Afriko.«

»Ali Arabci sploh o tem kaj zdvajate?« sem mu pripomnil.

»Ne bi zdvajali,« je povzel gospodar, »če bi ta zemljina ostala bivša Afrika. Pa le ozrite se samo na naš Ksauen! To je sveto arabsko mesto, zgradili so ga Arabci in prešinja ga le afriški duh. Toda oglejte si ga natančno!«

Šele zdaj sem se domislil, da je Ksauen mesto, kakršno bi bilo lahko tudi v južni Špa-niji, da je povsem andaluzijsko, da ima koni-časte strehe, balkone in čarobna notranja dvoriš-ča. In zvedel sem, da so to mesto ustanovili Arabci v 15. stoletju, ko so bili prišli iz An-daluzije.

»Na tisoče stvari je,« je povzel spet Ara-bec, »ki nam kažejo v deželo onkraj morja, in je spet na tisoče bridkih dogodkov, ki nam odvračajo naše otožne poglede od puščave: izmzgavanje, podjarmljenje, preganjanje, za-

Šport

Službena objava CONI-ja št. 8

V naslednjem se objavljajo določila glede poslovanja in ureditve zdravniške športne službe:

1. Športni zdravnik vsakega društva je član upravnega odbora. Zaradi svoje funkcije lahko prisostvuje vsem sejem upravnega odbora in lahko sodeluje v svojem področju pri razpra-vah, pri čemer naj v vseh okoliščinah poudarja neobhodno potrebo zdravniškega nadzorstva v športu.

2. Pregleduje vse, ki se želijo udeležiti v športu pod okriljem onega društva, pri katerem deluje. Za vsakega izmed kandidatov iz-polni posebno kartoteko o zdravstveni sposo-bnosti in obenem priporoči mladeniču panogo, za katero bi bil po svojih telesnih in drugih sposobnostih najbolj prikladen.

3. Za člane, ki že trenirajo, vodi prav tako posebno kartoteko o zdravstveni sposobnosti, članom samim pa daje od primera do primera koristne nasvete za čim večje uspehe v posa-mezni športni panogi.

4. Pregleduje od časa do časa vse včlanje-ne atlete in beleži v kartotekah o zdravstveni sposobnosti morebitne spremembe od zadnjega pregleda. Kartoteke se hranijo pri društvu.

5. Prisostvuje prireditvam, ki jih prireja njegovo društvo, in dobiva za to svoje sode-lovanje odškodnino, ki je določena v čl. 6 dolo-čil glede poslovanja in ureditve zdravniške špor-tne službe.

6. Obvešča društvenega predsednika in po-krajinskega zaupnika športno-zdravniške službe o športno-zdravniških ukrepih, ki jih smatra za potrebne v korist nadziranih članov.

Sestavlja letno poročilo o svojem delovanju pri športnem društvu.

8. Po želji pokrajinskega zaupnika športno-zdravniške službe je lahko določen za sode-lovanje pri prireditvah drugih društev, ki še ni-majo svojega športnega zdravnika.

9. Športni zdravnik, ki še ni dodeljen nobe-nemu športnemu društvu, je na razpolago po-krajinskega zaupnika športno-zdravniške služ-be, ki ga lahko odredi kot pomoč za razne pri-like, ki se pokažejo potrebne po naziranju kra-jevnih športnih voditeljev.

10. Vsi športni zdravniki morajo v okvirju možnosti stremeti, da izpopolnijo svoje študije glede športne medicine, pri čemer bodo uživali največjo podporo pokrajinskega zaupnika športno-zdravniške službe in enakih višjih fo-rumov.

Vsi zdravniki, ki se želijo vpisati v pokra-jinsko skupino športnih zdravnikov, so napro-šeni, naj pošljejo svoje prijave uradu CONI-ja, Blawoisova cesta 1.

Športnim društvom. Vsa športna društva so-vabljena, naj ne dajejo na nobeno zahtevo po-datkov, ki se nanašajo na notranjo ureditev društva, razen kolikor ne prejmejo take zahte-ve od CONI-ja ali športnih zvez.

suženje in zdaj so tu še novi nasilniki. Brez dvoma lahko prenašali španske oblasti, vendar se zavedamo, da ne bi mogli obstojati brez varstva in pomoči, brez kulturnih pionir-jev, inženirjev in kmetovalcev iz Evrope. Raz-voj svobodnega arabstva brez sodelovanja Ev-ropecev sploh ni mogoč — predvsem pa ne brez Špancev in Nemcev.«

Tako mi je povedal ta človek iz ljudstva. Pa so skoraj vsi takega mnenja. In potem mi je še dejal ta mož, naj grem na višavje Rifa in si ogledam prebivalstvo, ki ondi že od pra-davnih časov pase svoje črede. Neki mlad ara-bški učitelj mi je kazal pot skozi kamnitne so-teske in razsušene čeri. Ob redkih studenčih so ždeli prebivalci s svojimi kozami in ovci. Ob poti je bilo več vojaških postojank. Z ve-likanskim naporom so tovrstne živali prenašale bremena po grapah, soteskah in gorskih gre-benih. Nikoli ne bom pozabil pogleda z vrhun-cev Rifa! Ondi je človek med morjem in pu-ščavo; tam je špansko gorovje in tu višavje Atlasa. Skok čez morske ožine in z mnogih drugih točk ni težaven. Zato mora ostati Evro-pa vpravo na svoji južni obali strnjena in se mora zavarovati na nevarnih točkah na afriški strani. Tu na teh grebenih človek razume, za-kaj se je morala Španija zavarovati v Tange-ru, zakaj se naši vojaki bojujejo v Tunisu in zakaj je bilo treba zavarovati sredozemsko obalo Francije. Tu človek spozna, kako je upravičena zahteva sredozemskih narodov, da spada severna Afrika njim in kako protina-ravne so težnje drugih narodov po njej.

Tega se zavedajo tudi prebivalci Rifa. Ška-lovje, ki se pogreza v Italijo, Španiji in Sici-liji v morje, se dviga v Afriki spet v nebo. Pri tem postane človek zamišljen. Arabci mol-čijo. Nemara vedo več, kot mi slutimo.

Prvi obrok Hermesovega turnirja

Z geslom »Vsak z vsakim!«

Med ljubljanskimi športniki cvete doba namiz-nega tenisa. Sedaj, ko so končali s pokrajinskim rrvstvom in tudi z juniorskim prvenstvom Ljub-ljane, so se spet sestali v športni dvorani pri Mikliću in otvorili turnir najboljših predstavnikov Hermes, Korotana in Mladike. Vsak klub je dal po tri reprezentativne igralce; vsak se bo pomeril z vsakim in tako bomo dobili zanesljivo lestvico najspretnostnih igralcev tenisa v malem.

Pri zelenih mizah je bilo včeraj videti devet znanih imen. Hermes je poslal v reprezentativni turnir, ki bo trajal tri tedne, Bogataja, Poženela in Šuberta, za barve Korotana so se borili Bradeško, Strojnik A. in Merala, za Mladikarje pa Strojnik R., Recek in Keržič. Včeraj so torej začeli, v vsem pa bodo odigrali 36 partij.

Turnir je otvoril pokrajinski vrvak Bradeško, ki je nastopil proti Mladikarju Recku. Žoga je ži-večno tleskala z loparja na mizo, gledalci pa so uživali v bliskoviti igri, ki je bila precej časa enakopravna. Recek je klonil šele v sredini tret-jeje sekta in tako je zmagal Korotanec Bradeško z 2:1. Živahno sta igrala tudi oba Korotanca Me-rala in Strojnik Aleš, ki sta končala svoj prvi na-stop z 2:1 v korist prvega. Pri tretjem srečanju je zapustil Strojnik Roman dober vtis, ko je z lahkoto obvladal Keržiča (2:0).

Nadaljnji rezultati so bili: Bogataj je premagal Poženela (oba Hermežana) z 2:0, Recek Keržiča (oba Mladika) z 2:1, Šubert Merala z 2:1, Bogataj Strojnika Aleša z 2:0, Strojnik Roman Poženela z 2:0; potem je še premagal Bogataj Šuberta, Bra-deško Keržiča in Poženel Recka. Kot zadnji per-sta nastopila brata Strojnika. Roman je dvakrat premagal Aleša, čeprav je imel slednji več kre-pkih momentov.

Do prihodnje nedelje je torej stanje naslednje: Bogataj (Hermes) in Strojnik R. (Mladika) vodita s tremi zmagami, tema sledi Bradeško z dvema, Merala, Šubert, Poženel in Recek pa imajo vsak po eno zmago. Praznih rok sta ostala za enkrat Strojnik A. in Keržič. K temu je treba dodati, da so nastopili Bradeško, Merala in Šubert samo po dvakrat in da imajo pred seboj še po šest sre-čanj. S turnirjem bodo nadaljevali prihodnjo ne-deljo ob devetih.

Športni drobiž

Italijanski visokošolci in člani GIL-a so se ude-ležili včerajšnjega velikega sabljarskega turnirja v Ferrari. Med 51 tekmovalci je zmagal Cerrati Ma-rio, GUF Mantova, ki je dosegel šest zmag.

Zagrebski nogometaši so spet začeli s sezono na nogometnem polju. Dopolnite sta se pomerila na igrišču Gradjanskega Hajduk iz Osjeka in do-mača enajstorica Gradjanskega. Osječani niso nu-dili kaj prida odpora in so jih domači obvladali v razmerju 7:0 (3:0). Wöfler je zabil tri gole, Šuprina in Cimermanovič pa po dva. Posebno veliko zani-manja je bilo med prijatelji nogometa za popoldan-sko srečanje med Concordijo in Haškom. Odigrali

kale drobne kapljice, zadaj nad mestom pa se je razgrinjal kos modrega neba. Pečnik bi bil še rad ostal kakšno urico, toda kdo bi se upi-ral povabilu zapovedujočih gospodinj Pšenič-nikovel Katarini je kavalirsko pomagal, ko se je vzpela v kolevelj, mati pa so to odklonili. Bela cesta jih je vodila čez polje.

Mati Pšeničnikova je dvignila svojo, z de-belimi prstani obloženo roko in pokazala s ka-zalcem proti griču:

»Ali vidiš tam stare topole? Vsa zemlja, ki sega do tja, je moja.«

Konjička sta živahno topotala. Nebo se je z vidno naglico vdrilo in sonce je prijazno božalo jesensko pokrajino. Pečnik je užival in pasel oči po prostranem polju. »Ali spadajo tu-di one vinčarske hiše, iz opeke zidane in z velikimi okni k domačiji?« je vprašal. »Zdrave hiše so to, draga tega!«

»Tako je.« — Pšeničnikova se je zamislila, potem pa je spregovorila z bridkim glasom: »Dobro vem, kaj se to pravi, če moraš stano-vati v kočah, kamor ne posijejo sončni žarki; poznam bajte, katerih okna moraš pozimi za-bit, da se obvaruješ strupenega mraza. Tudi jaz sem bila dñnarica.«

Nato se je zasmejala: »Ali se mi pozna? Vidiš, s temile rokami sem si prisluzila, kar imam.« To je izgovorila s posebnim ponosom.

Tudi Katarina je prišla do besede. Vselej pa je zardela, kadar je kaj povedala vpričo matere svojemu dragemu. Zelo jo je spoštovala in hudo rada jo je imela. V šoli so se ji nekoč deklice rogale, ker je nosila njena mati ruto na glavi in ker je nosila šest kril. Prav posebno pa so ji nagajale s tem, da je imela njena mati naškrobljen robec v rokah, ko je govorila s častito sestro. Kakor mala levinja se je pognala med tovarišice in v pesteh so ji ostali šopi las. Napram materi pa je ostala tudi vnaprej samo vdani otrok.

»Da, moja mati je izgorevala v delu.«

»Da, delala sem,« je ponovila gospa Pš-

75.

75.

Poklical sem Lio. Na zidu razpeti zem-ljevid je ni nič zanimal. Skušal sem ji povedati, do kod bova letela. Brez uspe-ha... Kompas ji je bil bolj všeč, ker se je magnetnica tako lepo premikala.

76.

76

Sedaj pa hitro v letalo. Lia je zlezla v sedež za menoj in mi pokimala, češ: le poženi. Kratko sem ji še pojasnil, kako naj se zadrži, nato pa sem pognal motor. Ta trenutek sem bil najbolj razburjen odkar sem taval po tujini.

60 del prvenstvene tekme, ki je bila jeseni preki-njena. Čeprav je nastopil Hašk z desetinimi igralci, mu je uspelo, da je obdržal neodločen izid 0:0.

Cez 200 uslužbencev se je priglasilo za švi-careko policijsko smuško prvenstvo, ki so ga gle-dali včeraj v Grindelwaldu. Najboljši med poedinci je bil Wallizer. Tekmovali so v smuškem teku, v emuku in skokih.

Dunajska stadionska družba je izdala letno poročilo o dohodkih in izdatkih preteklega leta. Iz poročil je razvidno, da so znašali dohodki no-gometnih tekem 470.000 mark. Odigranih je bilo 23 nogometnih tekem, obisk gledalcev pa je zna-šal 390.000 oseb. Skoraj ves dohodek je porabila stadionska družba za kritje raznih davkov, to je za plače stadionskemu osebju, davke, deleže pri-reditljem in podobno. Državni zvezi za telesno vzgojo je izplačala stadionska družba 40.000 mark, ki jih je kasirala v obliki tako imenovanega športnega groša, ki je namenjen za dobrodelne akcije v okvirju športnih organizacij.

Gabriel Thurzo:

Pečnikov vesel dan

Konrad Pečnik je sicer samo plačilni nata-kar, je pa zelo ugajane zunanosti; je pravi kavalir in bi mu lahko prisodili tudi kaj več. Gospa Mica Pšeničnikova ga tako rada vidi, kakor da bi bila ona tista, ki jo ho povedel v jeseni pred oltar, in ne njena hči. V ostalem pa pomeni Pečnik prav dobro partijo. Plačilni je v velikem hotelu in položaj mu dovoljuje, da si lahko privoščijo popoldanski izlet v okolico mesta sredi glavne sezone.

Sedaj je na obisku pri Pšeničnikovih, na trdni kmetiji, dve uri hoda iz mesta in sedi na verandi. Mati Pšeničnikova si je obesila za to prilžnost težke uhane, na prste pa si je nataknila svetle prstane z debelimi kamni. Peč-nik naj le vidi, da je naša domačija trdnal Opoldne je bilo bogato kosilo na mizi: puran v paprčini omaki, teletina s hrenom in nazad-nje še tri vrste tort. Edino, kar so si sedaj, v zgodnji popoldanski uri pozeleli, je bilo malo svežega zraka. Zunaj dežuje in na obežnem kmečkem vrtu trepetajo dalje, perunike in vrtnice. Nad vasjo se vleče tenka meglica.

Pečnik sedi samozavestno na progastem stolu, prevlečenem s slamo. Blizina mlade Ka-tarinne, brhke, rdečelice in krepke, ga navdi-huje s slavnostnim razpoloženjem. Ah, ta Ka-tarina, kako je očarljiva! Vzgojili so jo v sa-mostanski šoli; naučila se je klavirja — seveda samo narodnih pesmi — in se razume tudi na gobelinska ročna dela.

Podeželska okolica se zdi Pečniku nad vse priklupna. Ko pogleda Katarino, se spomni, da čita tudi romane, je pa še vedno tako globoko zasidrana na kmetih, da lahko z gotovostjo uga-ne po potovanju oblakov, kakšno vreme bo jutri. Naj bo Katarina kakršna koli, natakarku Pečniku je kratko malo všeč. In tudi njena mati ni kar tako. Vdova je in hodi v črnini, pri tem pa neguje svojo trajno ondulacijo in se spet oblači v volnene bele nogavice, kadar

se ob času trgatve pojavi osebno v svojih bo-gatih vinogradih.

Pri Pšeničnikovih se zdi našemu znancu ta-ko romantično: okrog domačije se razprostirajo nepregledni orali masne zemlje vse do konca obzorja, kjer se vzpenjajo vinogradi s plemen-ito trto. Kakor belji golob se svetlika od tam snežnobela zidanica. Pečnik se počuti dobro in premišljuje o onem juljskem dnevu, ko ga je doletela sreča, da se je seznanila s Pšeničniko-vimi. Takrat je prvič videl Katarino in se na mah zaljubil vanjo. Na mah in tudi tako kre-pko, da bo držalo za vse življenje. Ah, kako se počuti srečnega! Sedaj lahko prihaja na leto-višče in na dober zrak, ki ga je v restavracijskih prostorih tako malo. Neskončno je hval-ježen usodi, ki ga je seznanila s Pšeničnikovi-mi, še bolj pa okoliščini, da se je Katarina prav v njega zaljubila. Zavest sreče mu blazi težave poklica. Kaj za to, če mu ob večerih otekaže noge in mora zahajati v parno kopel, da si jih tam masira! Koliko lažje je prenašati vse take nevesničosti od misli, da bo Ka-tarina Pšeničnikova nekoč njegova žena; Vsak poklic ima svoje nevesničosti.

Ko so se naužili dobrega zraka na verandi, se je gospa Pšeničnikova dvignila s svojega sedeža. Najprej je bilo slišati široka krila, ki so zasumela. Potem pa se je obrnila k Pečniku in ga prijazno nagovorilo:

»Dragi sin, sedaj pa poberimo šila in ko-pita in krenimo tja v vaš hotel, kjer bomo ve-čerjali. Rada bi videla, kako delaš!«

Pečniku predlog ni bil posebno všeč in je dejal, da ni v njegovem delu kaj posebno za-nimivega.

»No, poslušaj vendar, zakaj ne bi bilo za-nimivo in lepo? Vedno je lepo, če kdo dela! Ah, tudi sama sem dovolj delala. Pokazala ti bom polje, kamor sem hodila kot mlada dekli-ca na dñno. Tam sem nekoč žela kot dñna-rica in to je sedaj moje.«

Na rumenem koleslju so se potegnili mimo akacij. Dež je ponehal, na listih so se svetli-

ničnikova in se še enkrat ozrla proti vinogra-dom. »In rada bi videla, da bi tudi ti delal, moj sin. Da bi opravljal svoje posle, kakor ti je Gospod določil. Hotela sem reči: delati je treba.«

»Prav gotovo,« je dodal Pečnik nekoliko zmeden. Čisto na jasnem si ni bil o tem, kakšno delo ima bodoča tašča v mislih.

Ali naj bi oral, žel ali črpal vodo? Ali bi naj brusil tudi v bodoče pete po obednicah, v črnem fraku z večnimi računi v mislih? Spom-nil se je očeta. Tudi on je bil natakark in je dobil na stara leta ploske noge, da je komaj še hodil. Življenje s Katarino si je predstavl-jal drugače.

Koleselj je držal ob reki. Voda se je spo-kojno pretakala in se zrcalila v obrežnih sli-kah. V predmestni hiši, kjer je Pečnik stano-val, je izstopil, Pšeničnikovi pa sta se odpeljali naprej.

V sobi se je urno preoblekel. Frak se mu ni kaj prida prilgal, hlače so bile prekratke in v ostalem, tudi nekaj mastnih madežev je bilo na oblačilu. Vzel je usnjato denarnico za drobiž, si nadel dežni plašč in krenil proti hotelu.

Tam sta že sedeli mati Pšeničnikova in hčerka Katarina za mizo. Bilo je še zelo zgo-daj, komaj se je začelo mračiti. V veliki obed-nici so še posedali nekateri gostje, ki so pili popoldansko kavo, natakarkji pa so že priprav-ljali mize za večerjo. Pečnik je pomahal iz kuhinje Katarini in spet izginil. Imel je polne roke dela. Moral je najprej pregledati jedilni list, potem je pregledal jedilni pribor in odre-dil mize novemu, pomoznemu natakarkju. Ko je opravil, je bilo že čisto temno in na terasi so se zasvetile vrste pisanih lampijonov.

Spet se je pojavil med kuhinjskimi pod-boji. Gospa Pšeničnikova je držala v leviči vi-lice, v desnici nož. Na večerjo je čakala polna pričakovanja in vtis je bil, kakor da bi bila oborožena za boj. Preko krepke oprsja je visel bel namizni prtč. Ko je zagledala Peč-

S. S. Van Dine:

Umorjeni Kanarček

Dosedanja vsebina: Ker se množe v New Yorku zločinci, ki jih ni mogoče pojasniti, napada časopisje načelnika newyorške okrožne uprave Johna Markhama. Ta se zato odloči, da bo odšel sam osebno voditi preiskavo. Ko pripoveduje o tem prijatelju in detektivu Philu Vanceju in S. S. Van Dineju, nanese pogovor tudi na vrednost stvarnih dokazov. Markham je res vnet zanje. Vance pa ni. Markham mu zato skuša dopovedati, da mora — če priznava, da sledovi race v snegu javno priča, da je to hodila race — prav tako priznati, da možki sledovi v snegu tudi dokazujejo, da je to hodil mož. Vance ugovarja...

»Prav. Kaj dokazujejo torej stopinje v snegu po tvojem čudovito visoko razvitem načinu razmišljanja? Jih je naredil možki ali ženska?«

»Nujno niti eden niti drugi: ali boljše lahko je bil eden kot drugi. Ker gre tu za človeka, ki ima razum, ta dokaz pove le, da je šel tod neki možki z možkimi čevlji ali ženska v možkih čevljih ali morda celo otrok. Moja pamet, malo izveščana v pravnih vprašanjih bi mi povedala samo to, da je to hodil človek, čigar spol in starost pa sta mi popolnoma neznana. Sledove race pa morem soditi po njihovi vidni vrednosti.«

»Veseli me,« je dejal Markham, »da vsaj ne postavljaš možnosti, da bi si race obula vrtnarjeva čevljev.«

Vance je nekaj časa molčal, nato pa je povzel besedo:

Vidiš? Vaša napaka, moderni Soloni, je v tem, da spravljate človeško naravo v golo formulo, medtem ko je človek, kakor življenje samo, neskončno zamotan. Premeten in zvit je, ter se

je skozi vsa stoletja izužil v vseh najbolj satan-skih umetnostih. Prevečeno bitje je, ki se v normalnem nespametnem boju za obstoj nagnosko in premišljeno izgovori devet in devedeset laži neno samo resnico. Race, ki ni imela čudovitih prednosti človeške civilizacije, je izredno pošten ptič...«

»Na kak način,« je vprašal Markham, »pa bi mogel dokazati spol in zunanost osebe, ki je naredila te sledove v snegu, če zametuje vsa sredstva, ki se jih drugi navadno poslužujejo?«

Vance je puhnil velik oblak dima proti stropu.

»Najprej bi položil na stran pričevanje tistih dvanajstih, ki so siabo videli in dečka, ki je imel dobre oči. Nato pa bi prezrl tudi sledove. Potem pa bi z glavo, ki bi bila prosta predsodkov dvomljivih pričevanj, določil z vso natančnostjo naravo zločina, ki ga je izvršila oseba, ki je potem zbežala. Ko bi proučil razne faktorje, bi ti mogel povedati brez bojazni, da bi se zmotil, ne samo, če je zločinec bil možki ali ženska, ampak bi ti lahko opisal tudi njene navade, njen značaj, celo njeno osebnost. Vse to bi ti mogel povedati v primeru, da bi stopinje v snegu izdajale možkega ali ženskega ali celo kenguruja. Prav tako tudi, če bi se bila posluževala hodulj ali če bi bila zbežala s kolesom ali pa če bi splavala po zraku in ne pustila nikakih sledov.«

Markham je bil veselo zasmehal.

»Bojim se, da bi ti bil še slabši kakor policija glede dokazov!«

»Toda saj bi ti ne dal dokazov proti osebam, ki niso osumljene in čigar čevlji bi lahko bil vzeli zločinec,« ga je zavrnil Vance. »Ti pa veš, Markham, da dokler stavljaš svoje zaupanje na odtise, boš brez dvoma aretirati osebe, katere je hotel zločinec, da bi bile aretirane; to se pravi

osebe, ki nimajo niči najmanjše zveze s tem, kar iščeš.«

Nenadoma pa je postal resen.

»Veruj mi stari moj. Nekateri ljudje so neverjetno zvit in premeten ter v zvezi s tistimi, ki jih teologi imenujejo moči teme. Zunanji videzi mnogih izmed teh zločinov, ki te tako razburjajo, so varijanti. Osebo se meni ne zdi zelo verjetna teorija, da bi skupina zločincev organizirala pravečo zločinsko družbo v Ameriki in uporabljala nočne lokale kot svoj glavni stan. Ta zamisel je preveč romantična. Preveč je primerna časnikarski domisljiji. Zločin ni nagon mase, pač pa popolnoma individualen. Za izvršitev zločina se ne zberejo skupaj štirje kakor pri kartah. Dragi moj Markham, nikar ne dopusti, da bi te ta romantična pojmovanja glede zločinov speljala s prave poti in nikar ne prouči preveč od blizu sledov v snegu. Zmešali ti bodo glavo... Preveč v dobri veri si in preveč iskren za ta zlobni svet. Bodi previden, da noben zločinec, ki je količkar razumen, ne bo pustil sledov v snegu, da bi jih ti mogel zmeriti in primerjati.«

Globooko je vzdihnil in nekako pomilovalno pogledal prijatelja.

»Morda nisi mislil na to, da bo prvi primer, ki se ga boš lotil, brez vsakršnihkoli sledov? Kaj boš storil tedaj?«

»Lahko bom premagal to težavo s tem, da te vzamem s seboj, je nekoliko ironično dejal Markham.«

»Ali bi te veselilo, da bi me spremljal med polizvedovanjem v prvem primeru, ki se bo pojavil?«

»Ta predlog me zares navdušuje,« je odvrnil Vance. Dva dni pozneje so časopis prinesli na prvi strani prva poročila o umoru Marjete Odell.

III.

Zločin.

Torek, 11. septembra ob 8.30.

Bilo je šele nekaj minut čez 8 tistega znamenitega jutra 11. septembra, ko je Markham prišel nesel novico o zločinu.

To jutro sem vstal zelo zgodaj in sem delal v knjižnici, ko mi je Currie naznanil, da je Markham v salonu. Bil sem presenečen zaradi tako zgodnjega obiska, kajti Markham je dobro vedel, da Vance, ki je le redkokdaj vstal pred poldnevom, ni bil nič kaj zadovoljen, če ga je kdo motil tako zgodaj. Takoj se mi je zazdelo, da se je moralo zgoditi nekaj nenavadnega in zelo resnega.

Našel sem prijatelja, ki se je sprehajal po sobi ves nemiren. Njegove rokavice in klobuk so ležali na mizi. Ko sem vstopil, je obstal in me pogledal s široko razprtimi očmi.

»Dobro jutro, Van,« mi je dejal kot v pozdrav. »Nov zločin se je zgodil v tako imenovanem veselem svetu, najrši in najbolj odvratni...« Umolknil je za hip in me pogledal. »Ali se še spominjate onega razgovora z Vancejem v Stuyvesantu pred dnevi?« Nekaj satansko preroškega je bilo v njegovih besedah. Bržkone se tudi spominjate, da sem mu skoraj obljubil, da ga sprejem kot sodelavca v prvem pomembnejšem primeru, ki bi se zgodil. Dobro; primer je tukaj; pa še kakšen. Plesalka, znana pod imenom »...« je bila zadavljena v svojem stanovanju in kolikor sem izvedel po telefonu, gre tu za nov zločin, ki se je pripravil v nočnih lokalih. Pravkar sem namenjen v hišo, kjer je bila umorjena. Kaj bi dejal sibirski prijatelj, če bi ga zbudil?«

Tesna zmaga Livorna v Bologni

Livorno vodi z 31 točkami — Bari odtrgal točko Ambrosiani!

To nedeljo ni šlo v državnem nogometnem prvenstvu vse tako, kot smo predvideli po računih na papirju. V vrstah Ambrosiane je začelo škripati. Ze je bila na vrhu razpredelnice, ko je morala kloniti pred Bologno, včeraj pa je igrala doma proti novemu članu prvega razreda — Bariju. Izid je bil 0:0, kar pomeni za Bari sijajen uspeh, za Ambrosiano pa izguba dragocene točke. Najuspešnejše moštvo letošnjega prvenstva je brez dvoma enajstotica Livorna. Skoraj ves čas čitamo

ime tega obmorskega kluba na vrhu razpredelnice. Včeraj je igral Livorno z Bologno in spet odnesel ves izkupiček v točkah. Izid je bil sicer tesen 1:0, točke pa so le točke in upoštevati je treba, da je Bologna trenutno v prav dobri formi. Livorno torej vodi po 21. kolu z 31 točkami.

Med moštvi, ki bi utegnili že ogrožati prvenstvo Livorna, je brez dvoma Torino. Ta je gostoval včeraj v Firenzi proti tamošnji Fiorentini. Po zanimivi in borbeni igri je zmagal Torino z 2:3. Tako si je utrdil položaj na drugem mestu tabele in zaostaja za Livornom za dve točki. O Juventus velja zapisati, da je imel slab dan. Na domačem igrišču je sprejel enajstotico Lazio iz Rima. Bila je očitno izvrstno razpoložena in je proti pričakovanju zmagala s 4:2. Lazio je žel dvojni uspeh: premagal je močnejše moštvo in to celo na tujem igrišču sredi Torina.

Slab dan je imela včeraj benečanska nogometna družina. Sedaj je samo potrdila, da je tako opešala, da se bo morala za letošnje poslovi v prvem razreda. V Vicenzi so gledali tekmo med enajstotico, ki sta na repku razpredelnice, med Venezijo in Vicenzo. Slednja je zmagala in tako je sedaj Venezia na poslednjem ali šestnajstem mestu. Kakor znano, izpadeta poslednji dve moštvi po končanem prvenstvu iz tovaršije najboljših in se preselita v drugi razred. Lansko leto je doletela ta usoda Napoli in Modeno, letos pa je prišla na vrsto Venezia, Vincenza pa se bo samo vrnila nazaj. Vsaj trenutno stanje govori za to.

Sporod včerajšnjega obroka državnega prvenstva, katerega se je udeležilo 16 moštev, je dal naslednje izide:

Trieste: Milano: Triestina 1:0.
Vicenza: Vicenza: Venezia 2:0.
Firenca: Torino: Fiorentina 3:2.
Rim: Roma: Liguria 5:1.
Genova: Genova: Atalanta 1:0.
Torino: Lazio: Juventus 4:2.
Livorno: Livorno: Bologna 1:0.
Milan: Ambrosiana: Bari 0:0.

Livorno še vedno nosi zastavo in vodi z 31 točkami. Tesno pri vrhu se držita tudi Torino z 29 točkami in Ambrosiana z 28. Vrstni red naslednjih je tale: Juventus 26, Genova 24, Bologna 23, Milano 22, Lazio in Fiorentina po 21, Atalanta 20, Roma 18, Bari 17, Triestina 16, Liguria 15, Vicenza 13, Venezia 12.

V drugem razredu vodi Pro Patria. Včeraj je nastopilo tudi v drugem razredu vseh 18 moštev, izidi pa so bili naslednji: Napoli: Napoli: Novara 2:1, Alessandria: Pro Patria: Alessandria 3:1, Modena: Modena: Pisa 3:0, Brescia: Brescia: Pescara 3:1, Ancona: Anconitana: Savona 4:0, La Spezia: Cremonese: La Spezia 3:0, Padova: Padova: Udinese 2:0, Roma: Siena: Mater 2:1, Lodi: Fanfulla: Palermo Juve 3:1.

Vrstni red in točke v drugem razredu: Pro Patria 28, Modena 27, Napoli in Spezia po 26, Pisa 25, Padova 24, Brescia 23, Fanfulla in Cremonese po 22, Anconitana 20, Udinese in Novara po 19, Pescara 18, Alessandria 16, Siena in Savona po 15, Palermo Juve 14, Mater 13, Napoli in Pescara imata še po eno tekmo v dobrem, Palermo in Siena pa po dve.

Boksarji hrvatske ustaške mladine bodo odpotovali 4. marca v Verono, kjer se bodo pomerili z najboljšimi predstavniki italijanske mladine. Hrvatska reprezentanca bo štela 15 tekmovalcev.

Hrvaška veslaška zveza je objavila svoj letošnji tekmovalni spored. Tekom poletja bo priredila

Šport v kratkem

Včerajšjo nedeljo so imeli v Ferrari veliko tekmovalstvo v sabljanju s floretom. 51 tekmovalcev, predvsem vseučilišnikov in članov GIL-a se je prijavilo za borbo. Tekme je organizirala akademija »Halo Balbo«. Rezultati pa so bili naslednji: 1. Cerrati Mario - GUF, Mantova s šestimi zmagami; 2. Galluzzi Sergio - GUF, Siena s petimi zmagami; 3. Rossi Gianfranco - GUF, Firenze; 4. Ricci Enzo - GUF, Modena; 5. Tibulzi Luigi - GUF, Terni itd.

Včeraj, v nedeljo, so priredili švicarski policaji veliko smuško tekmovalstvo. Ostrih tekem se je udeležilo čez 200 policajev. Najboljši med poedinci je bil Wallizer. Na sporedu so bili, razen tekov, tudi skoki, spust in tekme patrol.

V Zagrebu so gledali večerjati tudi dve nogometni tekmi večjega formata. Dopoldne sta se na igrišču Gradjanskega pomerila Gradjanski in moštvo Hajduka iz Osjeka. Osječani so igrali povprečno in so domačini zmagali premočno s 7:0 (3:0). Wölfl je zabil tri gole, Suprina in Cimermančič pa po dva. — Popoldne pa sta se na igrišču Konkordije srečali moštvi Konkordije in Haška, da doigrata še tistih nekaj minut jesenske prvenstvene tekme, ki je bila tedaj prekinjena. Kljub temu da je Hašk nastopil z 10 igralci, mu je uspelo, da je obdržal rezultat neodločen: 0:0.

Gibanje števila prebivalstva v Italiji

Rim, 20. februarja. s. »Službeni list« št. 43 z dne 22. februarja 1943-XXI. prinaša naslednje podatke o gibanju prebivalstva v kraljevini Italiji. V letošnjem januarju je bilo 18.890 porok. V istem mesecu se je rodilo 82.363 živih otrok, umrlo pa je v letošnjem januarju 75.877 ljudi. Potemtakem je bilo v prejšnjem mesecu v kraljevini Italiji 16.386 otrok več rojenih, kakor pa je ljudi umrlo. V domovino se je vrnilo 139 ljudi več, kakor pa se jih je izselilo. Na dan 31. januarja letošnjega leta je imela evropska Italija brez pokrajin, ki so bile priključene kraljevini v sedanji vojni, 45.791.000 prebivalcev.

Umrla je previdna s tolažili svete vere moja ljubja sestra,
oziroma svakinja, gospa

Marija Fasan

poštna uradnica v pokoju

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 23. februarja 1943, ob pol štirih popoldne z Zal, iz kapelice sv. Petra k Sv. Križu.

Ljubljana, 22. februarja 1943.

Ing. Fasan Vladislav, brat; Fasan Milica, svakinja.

Umrla nam je naša ljubljena sestra in teta, gospa

Ana Velkavrh

vdova po trgovcu

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 23. februarja 1943, ob 3 pop. z Zal, iz kapelice sv. Jožefa na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Mokronog, 21. februarja 1943.

Zalujoči ostali.

nika, se ji je obraz razvedril. Nemudoma je dregnila Katarino; Pečnik v tem hipu prav za prav ni vedel, katera ga ima bolj rada.

To je vedel, da ga že težko čakata. Izbočil je prsa in ponosno je krenil naravnost k njuni mizi.

»Kako vam ugaja?«

Od Pšeničnikove so razodevale zadovoljstvo. Ozrla se je po bleščeči dvorani: povsod so sedeli čedno oblečeni gostje, ugledni možje z bradami, nekateri v uniformah (o teh je sodela, da so admirali), gospe v dolgih večernih oblekah in blesteče deklice, napram katerim se ji je zdela Katarina s svojim dežnim plaščem navadna reva.

»Odlični ljudje!« je rekla in potrepljala Katarino po roki.

Ne, ponižane se ni čutila v tej družini. Sklepala je, da je bilo precej jare gospode, ki je morda to ali ono zastavila, da bi se lahko pojavljala v družbi. Niti spodnjega krila ne bi dala za te večerne obleke. Samo dvakrat je treba sesti, pa so tako zmečkane, da jih tudi cestni valjarji ne morejo zgladiti. Ne, midve nista revni, in tudi »kromna Katarina nima razloga, da bi zardevala. Jaz sem kmečka žena in midve imava dovolj, da lahko živiva kakor gospoda, če bi hoteli.

Pečnika so poklicali k sosedni mizi. Pogled Pšeničnikove ga je spremljal: opazila je, da je nekdo plačal čašo kisle vode. Motrila je svojega bodočega zeta: moj Bog, kako ubog je ta fant, si je mislila.

Ko je dobila predjed na mizo, je vprašala Katarino:

»Kaj misliš, koliko zasluži tvoj Pečnik?«

»Ne vem, najbrž malo. Sezona je slaba.«

»Ali je vredno, da bi zaradi tega tekal tu okrog?«

Katarina je skomignila z rameni in gledala za fantom. Njej je bilo vseeno, kaj je tu delal, zakaj je tekal okoli; naj bi bil natak ali dvorski kočijaž, naj bi hodil v fraku ali kopal-

nih hlačkah, to ji ni bilo mar. Rada ga je imela in to je bilo vse. Nikoli še ni mislila na to, da je njen fant poleti plačilni v hotelu v letoviškem delu predmestja, pozimi pa tam v središču mesta.

»Gotovo je vredno truda. Od nečesa mora vendar živeti.«

Obednica se je polagoma napolnila. Pečnik je tekal sem ter tja. Čutil je, da ga spremljajo pogledi njenih oči. Zaradi tega se je držal ponosno in čvrsto, kakor da bi jahal na konjskih dirkah, svojim podrejenim pa je poveljeval, kakor da bi bil na vojaškem manevru. Tu pa tam se je srečal s Katarininim pogledom, ali pa je osvrknil bodočo taščo, ki se je poglabila v jedajo.

Poklicali so ga k velikemu omizju. Skrbno je zapisoval, kar so narekovali, potem pa je vdano računal in se vedel ljubeznivo, kakor da bi bral pesmico. Starejši gospod hladnih oči je plačal, potem pa je častljivo pregledoval račun. Nenadno se je razburil. Ostre oči Pšeničnikove so opazile, kako je Pečnik pritekel, slišala je godrnjanje gospoda in videla, kako je Pečnik zardel, se poklonil in začel iznova seštevati. Stari mož je odšel, Pečnik pa se je naslonil na stehar in si z robcem brisal čelo.

Gospe Pšeničnikovi prizor ni bil po volji. Da, ali je to prav, da se zadereš na človeka, ker je pet števil slabše seštel! Tako ne bi ravnala doma z nobenim, pa tudi najmlajšim dnarjem! Zal ji je bilo Pečnika in zdela se ji je, da poklic gospoda plačilnega ne more biti prijeten. Čutila je, da nekaj ni v redu. Ko je rezala torto, je še vedno bdela z očmi nad hčerinim fantom.

Nekdo je plosnil z rokami. Pečnik je pridrel, se dvakrat poklonil in spet hitel dalje. Z dvema čašama piva se je vrnil in se spet klanjal. Zakaj neki se vedno klanja? Če se bo poročil z mojo Katarino in bo postal njen mož, bo imel več v denarnici kakor onile gospod doma v blagajni. Ne, klanjanje ji ni bilo všeč.

»Glej no,« je rekla nevoljno Katarini, »kako uslužno se vede tvoj fant. Kakor da bi stregel samemu škofu! Pokonci naj bi se držal, kadar govori s temi ljudmi, saj vendar ni sluga!«

Katarina se je hrepeneče ozrla po njem, potem pa je pogledala mater:

»To je njegov posel.«

»Tudi jaz sem se pripogibala, dete moje, toda takrat, ko sem pobirala krompir. Ne pripogibam se pred ljudmi, temveč pred zemljo, pred božjim blagoslovom. Dobro vem, pred kom je treba pripogniti hrbet.«

Z nožem je potrkala po čaši. Pečnik se je urno obrnil in prijel k mizi. Gospe Mici Pšeničnikovi so žarele oči, ko ga je videla, kako hitro je prišel do nje. Kako dober, kako čeden in kako miren je ta mladenič, je pomislila. V teh kratkih minutah je dozorel njen načrt:

»Povej, dragi sin, koliko stane tale restavracija?«

»Sam ne vem tega. Najbrž je vredna zelo veliko.«

»Kaj misliš, ali bi jo prodal? Hotela sem reči, kupila bi jo za te.«

Pečnik jo je debelo pogledal, do besede pa ni mogel priti.

»Mojemu zetu ne bo nikdo ukazoval. To bo zadeva Katarine... ali moja zadeva, če kaj ne bo v redu. Ne, mojega zeta ne bodo takole mučili, kakor da bi bili tile ljudje kdo ve kaj!« Mica Pšeničnikova je postala odločna. Udarila je z roko po mizi in Pečnik se je lahko prepričal, da misli zares.

»Sedaj bom plačala.«

Naštela je vse, kar je naročila za večerjo, nato pa je pregledala račun. Pisati je znala samo za silo, računati pa boljše od profesorja algebre. Za napitnino je odrla cel pengö. Pečnik je postal spet nesiguren in ni prav ve-

del, ali bi se smejal ali jokal. Pengö je spravi, njegov obraz pa je postal zaskrbljen.

Med tem, ko jo je ognil z veliko svilenoruto, se je spet prepričal, da je Mica Pšeničnikova ženska svoje vrste.

»Kdo je posestnik te restavracije — kje ga najdemo?«

»V drugem delu mesta stanuje. Šele jutri bo prišel sem.«

Potem prideva tudi s Katarino jutri semkaj. Tudi ti boš zraven, moj dragi zet. Sedaj pa odloži svoj frak in pojdi z nama!«

»Toda, draga teta, restavracija je polna... se je opravičeval plačilni natak Pečnik. V njegovem obrazu pa je bilo videti, kako je veselo vznemirjen.

Požvižgaj se na to. Pojutrišnjem se boš brigal za goste, ko bo restavracija tvoja!«

Prijela ga je za roko in ga potegnila za seboj. V kuhinji mu je dala samo toliko časa, da je odložil usnjato torbico z drobtinami in da si je oblekel svoj dežni plašč. Porinila ga je na koleselj. Voznik je udaril z bičem in konjička sta potegnila.

Ah, kako je bil večerni zrak dober in svež! Pečnik je globoko dihal in se zadovoljno piziral proti velikemu posostvu gospe Mice Pšeničnikove. Polagoma se je sprijaznil z mislijo, da sta ga odpeljali in da bo čez dan ali dva sam svoj gospodar. Srečen kakor v pravljici, je objel svojo Katarino. Zdela se mu je kakor zemlja, ki se pozno zvečer diši po sončnih žarkih. Poleg nje je sedela Mica Pšeničnikova: mogočna kakor gora in ravna kakor smreka. Nocoj je držala glavo nenavadno pokonci. Ko se je Pečnik ozrl po njej in se zagledal v ponosno glavo z dvema bradama, je čutil, da tudi ona služi, toda samo sebi. »Gospe Mica Pšeničnikova lahko služi samo sebi in materi zemlji; in jaz, plačilni natak Pečnik bom moral odslej tako živeti, da se bom klanjal samo božjemu blagoslovu in dobri zemlji. Da, tako bom živel v svoji restavraciji...«